Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 1 АВГУСТ, 1987 ШУ. ★ № 92 (7438). ★ Мах 3 кеп.

ХIАРА ДЕЗАЛА—ГАЗЕТИ ЖУРНАЛИ

Тахан дIадолалу 1988 шера хьанйдергдолча газеташтен журналаштен язлулга. Укх шера из лоархIаме гIулакх дIахьоргда Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара накъаболкача советски наьха къахьегаиен политически хьинар чIоагIа айденнача хьале, цунца цхьана пятилетка шоллагIча шера планаш ханал хьалха кхоачашъе, КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеш кхоачашъе уж оарцагIбаьннача хьале.

Советски кепайоазоно хIанз цIаккха ца хиннача тайпара кIоарга а доашхаш а дувц вай мехка чакхйоаккхаш латтача перестройках, гласность шеръярах, демократи чIоагIъярах дола дешаш.

Доккха новкъостал ду областной партийни организацена парте решенеш, тIанйца социалистически декхараш кхоачашде къахьегамхой оарцагIбахара вай республикански, районни, дукха тиражаш йолча газеташа. Цар оагIош тIа хадданза кепаетт Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша мел чIоагIа хьашт долаш хьаллоац перестройкан мохк социально-экономически дегIаухилга сихдарен парте никъ бувцаш йола статьяш, корреспонденцеш. Республикански а районни а прессе дукха моттиг дIалоац перестройка дикагIйола опыт ювцача материалаша.

Парте XXVII съезда, КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра, перестройка чакхъяккхара республика къахьегамхой оарцагIбоахача беррига низ тIаберзабаь къахьегаш я тахан «Сердало» газета редакце коллектив а цун авторски актив я. ЧIоагIа теркам тIабахийта дувц газета оагIош тIа республике хулаш латтача эргалонех, партийни балха стилахи методахи, экономика дегIайоалаярах, производства структура эрганкхарах, доал дара дикагIйола формаш балха юкъекхувларах, массе а моттигашка порядоки дисциплинен чIоагIъярах дола дешаш, Сийлахь-боккхача Октябра юбилейна ма хулла дикагIа кийчо яь накъадахара, пятилетка шии шера планаш толаме кхоачашъяра дешаш.

«Сердало» дешараштa дукхаезаеннай каст-каста цун оагIош тIа укх рубрикашта: «Перестройка: дикагIйола опыт — массанена», «Партийни вахар: балха стиль», «Белхлочун уйлаш», «Перестройка: фуд новкъадар», «Къахьегама ресурсаш: мишта пайда эц царех», «Соцкультбыта объекташ хьалъяра — цахаддай терко», кхыяраштa кIал кепаетта материалаш.

Хадданза ший теркама юкъмоттиге лоаттаду газета коллективо интернациональни, патриотически, атеистически кхетам балара дешаш. Цу темаех йола материалаш тIеххьарча хана газета хIара номера тIа хIана яц аьнна араювл.

Газета тIа каст-каста хул мишта тIанйца декхараш мишта кхоачашду, социалистически ях къахьегама коллективе мишта вIаштIехьъяьккхай дувцаш йола материалаш.

Газето кепаеттача критически материалаш тIа кIоаргга анализ еш дувц вай вахара, къахьегама новкъарле еш дола кхоачамбоацараш, дIаяхача замах тIехьадиса гIулакхаш, уж дIададахара наькъаш белгалдоах. Кепатеха араьлнача материала тIара дикадар, из балха юкъедоаладергдолаш массанена дIадовзийт, белгалдаь кхоачамбоацараш царех доагIар даь даллалца шоай теркама юкъмоттиге лоаттаду редакце журналисташа.

Вахарца гIа бахар, планаши социалистически декхараши кхоачашдара нах оарцагIбахар — советски кепайоазон керттера декхар. Къаьстта чIоагIа теркам тIаоза беза социальни проблемашта, наха идейно-нравственни кхетам балара.

Кепайоазув — миллионий трибуна, халкъа трибуна я, оал вай. Из ниса да. МоллагIа а советски саг бокъо йолаш ва шийна дагалаттар цу тIа дувца, из е кхыдола дош къоастадара никъ белгалбе. Цу трибуна тIара чIоагIагIа ека еза перестройка наькъагIа болхарий оаз.

Ховш да, тIеххьарча хана массови информаце средствай активни позици хилар, вай общества вахара тайп-тайпара оагIонаш кIоаргга хьахьокхаш йола проблемаш кепайоазон тIа майрра ювцаш хилар бахьан долаш периодически изданеша къаьстта чIоагIа наьха безам шоашта тIаззалга. Карарча шера наха шоашта яздайта газеташи журналаши хьалхарча шерашка хиннарел дукха дукхагIа да, хIаьта хьалха цхьайолча изданешта увттаь лимиташ а дIаьхай.

ТIеххьарча ханалца къоастаянза йола проблемаш а дукха хиннай газеташи журналаши яздайташ беча балха тIа. Ший безам бола газет, журнал шийлоIамагIа саго яздайтара принцип телхаеш моттигаш нийслора, лаьрхIа заданеш увттайора, организацей администрацеша паччахьалкхен бюджета средствай чотагIа шоашта язъйтар цхьайола изданеш. Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш хургдоацаш хьагIадоагIача шера хIара сагага шийна деза газеташи журналаши яздайтилга чакхдоаккхаргда укх шера цхьоалагIча августе денз цхьоалагIча ноябре кхаччалца.

Периодически изданеш язъйташ йола моттигаш дукхагIа, дикагIа вIаштIехьъяьхха, наха аьттув болча хана болх беш хургья. Ведомственни подписка кIезигъе а периодически изданей розничи торговли шеръе а лаьрхIад.

Цхьаькха керда хIама а да юкъедоаладе лаьрхIа. Нагахьа санна сберкассашка гIолла алапеш дIателаш предприятеш, организацеш, колхозаш яле индивидуальни подписка е бокъо лу наха шоаш язъьяьча заявленегIа сберкассера ахча кIал а хьежадеш.

ХIара дезале 1988 шера газеташи журналаши хургдолаш болх вIаштIехьбаккха беза бувзама организацей, «Союзпечата» болхлоша, кепайоазон общественни распространителаша. Из гIулакх хадданза шоай теркам тIалоаттабеш леладе декхарийла я партийни, профсоюзни организацеш.

ТIехьа' ца а тетташ хьалхарча деношка денз ведомственни а, индивидуальни а подписка дика вIаштIехьъяьккха чакхъяккха еза. Цунца цхьана периодически изданеш уж язъйтарашка ханнахьа дIаккхачийтара мел доагIар де а декхарийла ба бувзама предприятей болхлой.

КПСС ЦК ПОЛИТБЮРО

КПСС ЦК Политбюро 30 июле хиннача заседане атомни станцей технологически процессашта доал дара чIоагIа тешаме автоматизированни системаш хьаяра дешага хьежар. КПСС ЦК-си СССР Министрий Советон цу дешах тIанйцача соцам тIа АЭС балха кхерамзле дIахо лакхъелга Iалашдергдола лакхача технически боараме доалдара системаш кийчъяра тIадерзадаьча де дезарий комплекс белгалъяьй.

Бахача наьха унахцIенонна влияни еча санитарни экологически хьалах, къахьегама условех дола дош дийцар. Белгалдаьккхад цу сферера гIулакхаш ма могга сихагIа тоаде дезаш хилар. ЛаьрхIад, хIанз, цIаккха ца хиннача тайпара, атмосфера, Iамарч бIехдарца лоаттабеча къовсама теркам а беррига низ а тIабахийта безаш, промышленни, иштта кхыйолча объекташта проектировани еча, хьалъеча, реконструкци еча санитарни нормаши бокъонаши лоарзагIа ца доалаш лорае езаш, болхлой, гIулакхерча наьха, колхозхой къахьегама хьалаш леррагIа тоаде дезаш хилар. Теркаме нийцад СССР Министрий Совето из дара экологически санитарно-гигиенически хьал тоадеш хьалхарча аргIагIа де дезарий комплекс кхоачашъергхилар, кхойтта лагIча пятилеткен 2005 шерага кхаччалца йолча хана перспективен СССР Iалама ресурсех рационально пайда нийбара, гонахьара Iалам лорадара йола пачхаьалкхен программа оттаяра эшаш бола болх бергхилар.

Политбюрос могайир М. С. Горбачева НРПК ЦК Генеральни секретараца, НРК Госсовета Председателаца Хенг Самринаца хиннача беседа итогаш, из йолча хана оагIонаш хьаллаьцар КПСС-ен НРПК-ан, советски кампучийски халкъаш цхьатара доттагIал, вIаши леладу гIулакхаш шерде, кIоаргде гIертилга. Цига белгалдаьккхар, Советски Союзо НРК кулгалхой къамаш бартадигара никъ хьаллоацаш хилар, кампучийски проблема политически нийса къоастаеча ма могга новкъостал де кийча хилар.

КПСС ЦК Политбюро заседане могаьй А. Ф. Добрынина, В. А. Медведева Политбюро членаца СЕПГ ЦК секретараца Г. Аксенаца хиннача беседа итогаш, хIаьта иштта мохк социально-экономически дегIаккхувлара, дунен халкъашта юкъерча политика цхьадолча дешаех йола решенеш а тIанйцай.

Ерригача республике санна ка бола ялат чуэцаш ба Назрановски района «Назрановский» совхоза къахьегамхой а. Цар хьинар айдалар дувзаденна да Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара цIей гарга гIортарца.

Пятилетка шоллагIча шера паччахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачашдеча ма хулла доккхагIа дакъа юкъедахьа гIерт совхоза хIара болхло. Цу тайпара беррига низ дIалуш къахьегачарех ва къона комбайнер Барханоев Мурат. Цо ший дийнахьара норма 120—130 процент кхоачашъю. Уж толамаш ше мутIахьа а хинна тIанйцача гIулакхацарча безамо доахийт цунга. ХIаьта цо болх бань кха кхычарна юкъе белгала хул цхьа мергIилг ца дуташ цIена хьекха хиларца. Цудухьа совхоза ялат чуэцача комплексни бригаде дикагIа лоархIачарех ва из. Шийна тIадилла моллагIа гIулакх дизза кхоачашдеш а, уллуврча новкъостаща Iнмерза, безаме волаш къахьегаш ва къона механизатор.

СУРТА ТIА: къона комбайнер Барханоев Мурат.

С. ХУГАЕВА сурт.

Доакъар—дукхагIа а дикагIа а

Экажевцаш хьалха ба

РЕПОРТАЖ

Кхохкаденнад ди. Сигала цхьаннахьа а гуш морхилг яц. Дийна мел дола хIама Iийне дIалечкъад. Кхьметтел сутара нокхара мозий а юхаозаденнад, зизаш долча дIа-хьа удаш. Бакъда, нах мара бац маьлха йIовхал хо ца луш санна къахьегаш. Инжац косилка мангалий йиш, дижац тракторий тата. Ферме уд кердача аьлах етта тележкаш тIехьатайса «Беларусаш», аьла паркхех мIараш чуухийт погрузчикаша.

Кертах йовлакх а хьоарчадаь дIа-хьа ухаш, кулгалдеш цхьа саг лел кхай тIа гIолла го боахаш. Цкъаза гув тIа а ваьле турмал чу гIолла дIахьа хьож из.

Иштта дар укх деношка Назрановски района «Экажевский» совхоза доакъара кхашка сона дайна сурт.

— Селхан маьлхо хьажаюкъ йоагаяьяр са, — йоах доакъар Iалашдеча отряда начальника Бекмурзиев Беслана. — ТIоада а деш ер йовлакх дехк аз. АттагIа хул.

Беслан — укхазарча № 1 йолча бригада бригадир ва. Из хьожаваьв совхозе паI мара йоацача цу отряда начальникалла. Ховш а хьожаваьв. Беслан хьинар долаш, организатор хила ховш зIамсаг ва. Ше а «воаг» маьлха кIала, ший новкъостий а «боагабу». Цудухьа я цу совхозага района боахамашта юкъе хьалхара моттиг. Доакъар Iалашдеча гаьнна тIехьайтай цо «Назрановский» а, «40 лет Октября» а яха низбола совхозаш. Со совхозе волаш боахамий хьокхамаш иштта дар хIара хьайбана Iалашъеча доакъара единицашка диллача «Экажевский» — 11,3 центнер, «Маяке» — 8,6: «Назрановский» — 4,3; совхоз-технкуме — 2,7, «40 лет Октября» — 2,1 центнер.

Укх деношка а лаьгIлуш яц «Экажевский» совхозерча доакъара кхашкара къахьегама темп. Шийна хьалхашка оттадаь декхар шек вала хIама доацаш кхоачашду отрядо. Декхар — атталарех дац. Планах 1097 тонн йол Iалашъе езаш я отряд. Цох 700 тонн аргIашка латт хIанз искусственни хьисапе йокъа а яь. ХIанзчул тIехьагIа чуэпа дезаш, люцерна, кхыча баьций кхаш да. Къаьстта дика хьувкъам белар, кепаца вIашагIъяьча 230 гектар лаьтта дIайийнача горохо. Цу кхай тIа а, хIаьта рапси рожи хиннача 200 гектар лаьтта а дика хьувкъаш йоагIа уж чуэццаше а дIайина хьажкIаш, кхыйола доакъара культураш.

Планал дукхха тIех хьал дузаргда совхоза силоса кIоагаш а. Тайп-тайпарча баьцех хIанзехьа а чуделлад укхаза 4200 тонн баьццара доакъар. Кастта йолаергья хьажкIий силос. Планах ерригa чуйола езар — 5950 тонн я. Расчеташа хьахьокх: из кхоачашъяьчул тIехьагIа кхы а 3500 тонн силос чуйолла укхаза таро хургйолга.

ГIулакхаш дика лелар, аьнна, са ца тувш, мел ца луш ший болх дIахо хьош я доакъар Iалашду керттера отряд. Баьцаш хьийкъача дIа-юха ух из, тIехьалелаш кухни а йолаш. Меца битац механизатораш повара Сапралиева Кейпас. Цхьа минот тIехьа ца йоалаш чаме даараш хьалхашка увттаду цо царна.

ЦIаккха ца йохаш, ца соцаш болх бу баьцаш хьокхача Арапиев Салмана, Халухоев Уматтире, Шанхоев Яхьяй агрегаташа. Ферме дIа мел хьош дола доакъар цар хьокх. Царгара йоалалу ерригa балха овсарле а.

Доакъар ферме дIаккхухьарашта юкъе лакхача къахьегама овсарленца белгалбаьнаб «Беларусаш» тIа багIа Толдиев Ибрахьам, Костоев ЙоагIап, Кациев Мухьмад, Албогачиев Iумар, Талдиев Тархан. Цар болх а селла дика леларгбацар нагахьа санна хьинардолча стогометчикаша «садоаккхийтаре» Уж ба Добриев Iалихан, Евлоев Хьамзат, Батяев Таймураз, Евлоев Башир.

ХIара косилкана, йолхьинга тIехьа, шодаш бе а доахкаш лела кIаьнкаш зийра аз. Уж ба Экажкъонгий-Юртарча школай дешархой. Цар декхар — Iадежа гIад, аллийса аьла паркх хьагулбир. Холаш а дийя, тIаккха тележка тIа дотт цар шоаш гулдаь доакъар. Цу кIаьнкий цIераш яха лов сона, хIана аьлча шоаш вIашагI а кхийтта баьхкаб уж кхай тIа, лаьрххIа шоай бригада вIашагI а елла. Кулгалдер, хьалхалаттар а шоаш хержав. Из ва иттлагIча классера Костоев Султан-Хьамид. Цо цIераш яьхар шоашта юкъе эгтара дикагIа къахьегарий. Уж ба Алмазов Азамат, Дзейтов Казбек, Галаев Мухьмад, Алиев Iумар, кхыбараш.

— Подрядах болх беча шун отряда кассера хIама кхоачаргйий царна? — хетт аз Бекмурзиев Бесланага.

— Геттара дика кхоачаргья. Тха-м договор а да царца, — аьлар отряда начальника. — ЧIоагIа хоалуш да цар тхона деш дола новкъостал. Царна-м дукхагIбараш-та тракторааш тIа, кхыча техника тIа болх бе а хов.

Иштта раьза ба шоай зIамагIбараштa отряде мел бола механизатораш а.

ХьатIадоагIа Iа дага а доаллаш вIаштIехьбаьккхаб, совхозе доакъар Iалашду болх. Цудухьа я цунга районе хьалхара моттиг.

М. ЗАНГИЕВ,
тха собкор.

СОВЕТСКО-СИРИЙСКИ ЭКИПАЖА ПОЛЕТ ЧАКХЪЯЬННАЙ

Космонавташ Александр Викторенко, Александр Лавейкин, Мухаммед Фарис Лаьтта бессаб

ТАСС хоам

«Мир» яхача лехкаш йолча комплекса тIа цхьана тохкамаши эксперименташи яра программа кхоачашъябчул тIехьагIа Александр Викторенко, Александр Лавейкин, Сирийски Iарбий Республика гражданин Мухаммед Фарис юкъе вола дунен халкъашта юкъера экипаж Лаьтта ессай 1987 шера 30 июле московски ханах 5 сахьати 04 минути яьлча. «Мир» яха Iилма-тохкама комплекс дIахо лелаеш ва Юрий Романенкон Александр Александровн.

«Союз ТМ-2» яхача кема Iодоссадеш йола аппарат Iоессай Советски Союза территоре шийна лаьрхIача районе Аркалык яхача города Къулбаседа-Малхбоалехьарча оагIорахьа 140 километр гаьна.

Космонавташ Викторенко, Лавейкин, Фарис могашмаьрша ба.

«Мир» яхача лехкаш йолча комплекса тIа дунен халкъашта юкъерча экипажо йизза кхоачашйир Советски Союзен Сирен Iилманхоша а специалисташа а оттаяь Iилманен дунен халкъашта юкъен бокхха лоархIам болча тохкамийи экспериментийи программа.

Сире Iалама ресурсаш таххаран гонахьара Iалам довзаран визуально-инструментальни зем баьккхар, цун территорен форда йистошкарча акваторен сурт а даьккхар. Лаьттан атмосфера лакхерча тIоанашкен ионосферен хулача физически процессех дола дукхха хоамаш хьакхьчар.

ДикагIа тоальча характеристикаща цхьана микрогравитаце хьалашка тайп-тайпара материалаш хьаяра технологи дIахо а эргаьккха тоаяра цхьадола тохкамаш а дир. Биологически активни веществаши молхай препараташи электрофоретически екъара а цIенъяра а балхаш дир.

Дунен халкъашта юкъерча экипажо сага организм дозал доацача яккхара башхалонаш дIахо а йовзара тIадерзадаь тайп-тайпара медицински тохкамаш дир.

Полет йолча ерригача хана космонавташа Юрий Романенкос, Александр Лавейкина, Александр Викторенкос, Александр Александрова, Мухаммед Фариса болх бир бокхха профессиональни боаран болаш, дер вIаши дизза кхетадеш.

Советски сирийски космонавташа толаме чакхъяьккхар орбитальни полет Советски Союзан Сирийски Iарбий Республикаиен юкъе массе а оагIорахьара дегIадоагIача цхьана деча гIулакхий новкъа баьккха лоархIаме гIа ба.

Летчика-космонавта нов. А. С. Викторенкона Советски Союза Турпал яха цIи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Мир» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа толаме космически полет ярахи из еш къонахчал а турпалал а гайтарахи Ленина орден а, «Дошо седкъа» яха медаль а луш Советски Союза Турпал яха цIи лойла летчика-космонавта нов. Викторенко Александр Степановича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1987 шера, 30 июль.

Летчика-космонавта нов. А. И. Лавейкина Советски Союза Турпал яха цIи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Мир» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа толаме космически полет ярахи из еш къонахчал а турпалал а гайтарахи Ленина орден а, «Дошо седкъа» яха медаль а луш Советски Союза Турпал яха цIи лойла летчика-космонавта Лавейкин Александр Ивановича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1987 шера, 30 июль.

Сирийски Iарбий Республика гражданина космонавта-тохкамхочоа Мухаммед Ахмед Фариса Советски Союза Турпал яха цIи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Мир» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа толаме космически полет ярахи, из еш къонахчал а турпалал а гойтарахи Ленина орден а «Дошо седкъа» яха медаль а луш Советски Союза Турпал яха цIи лойла Сирийски Iарбий Республика гражданина Мухаммед Ахмед Фариса.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1987 шера, 30 июль.

Нов. А. С. Викторенкона «СССР летчик-космонавт» яха цIи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Мир» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа космически полет ярах «СССР летчик-космонавт» яха цIи лойла Викторенко Александр Степановича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1987 шера, 30 июль.

Нов. А. И. Лавейкина «СССР летчик-космонавт» яха цIи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Мир» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа космически полет ярах «СССР летчик-космонавт» яха цIи лойла Лавейкин Александр Ивановича.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1987 шера, 30 июль.

Сирийски Iарбий Республика гражданина космонавта-тохкамхочоа Мунира Хабиба Хабиба Халкъий ДоттагIала орден яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Мир» — «Союз» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа советско-сирийски экипажа космически полет елга Iалашъяра балха юкъе хьинаре дакъа лацарах Халкъий ДоттагIала орден лойла Сирийски Iарбий Республика гражданина Мунира Хабиба Хабиба.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель А. ГРОМЫКО.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1987 шера, 30 июль.

Перестройка: фуд новкъадар

ЮСТАРА ЛАТТ

Ассински консервни завода балхах дувцача хана теркалдинза даргдац шин хIама. Цкъа-дале, завод дикагIа болх бе льннан тIеххьарча хана. Из гIадвуташ да. Укх шера хьалхарча ялх бетта баьча балхага хьежача гучадоал къахьегама овсарле дикка айеннилга. Товарни продукци арахецарга дIададхар планагIа лаьрхIа хинначул 235 эзар сом кIезигагIа да. Iлан 1252 эзар сом долаш, 1431 эзар сом пайда баьб предприяте. Ялх бетта продукци арахецара а из маьхалъяккхара а заданеш тIеххкоачашъяьй. Оттабаьча боарамагIа арахец халкъа эша товараш.

ДIахо дегIаахха резерваш йоацаш я-хьогI из завод?

Кердадар хьаэцаш, боахама доал дара экономически методаш юкъехкувлаш, перестройка еш йий из? Цу хаттаршта луш дола жоп лоаца да — яц. Мехка чакхйоахача тоалханеча а геттара халача а процессашта юстара латт завода партийни а профсоюзни а организацеш. Дакъа лацац коллективана кхетам дуча, оарцагIъялац къахьегама, быта хьалаш тоадара, социальни сфера дегIакхувлара, тесса йитай социалистически яхь. Коммунисташ хьалха а болаш, дIадахац балха тIа нийслу кхоачамбоацараш, хIаьта уж кIезига дац. Из иштта долга хьахьокх укх денош хиннача партийни собране.

ЛоархIаме дош дар партийни собране дувца оттадаьр: «КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра завода партийни организаце де дезарех». Цхьабакъда, хьалхашка латтача декхарех цхьа дош аланзар доклад яьча партбюро секретара П. Е. Новикова. Цкъа а шозза а кIалтIайоах аз цо кулгаца язъяьча доклада цхьайтта оагIув. Тешац цу тайпара къамаьл дувца коммунисташта хьалхашка партбюро секретарь оттаргва, аьлча. Шоай предприятех цхьа дош ца оалаш, цхьа цифра ца йоалаеш, цхьан сага цIи ца йоаккхаш чакхйоал из.

Дувца доацаш вар-хьогI секретарь?

Дувца, коммунистий теркам тIаоза дукха да. Хьаэцаргъя вай поставкай план — моллагIча предприяте балха тIа керттера хьокхам. Чакхбаьннача ялх бетта заводо 80 процент мара кхоачашъяьяц из. Фу бахьан да-цун, продукци нахага дIа хIана кхаьчаяц? Из хаттар жоп доацаш дисар. Цхьа дош аланзар цох е доклад яьча партбюро секретара а е пренешка къамаьл даьча коммунисташа а.

Собрани хила массехк сахьат хьалха завода дукхагIболча кулгалхоща къамаьл хилар тха перестройках, кердадар юкъедоаладарах лаьца. Завода коа, цехашка гIолла чакхдаьлар. Цу дийнахьа болх беш яцар консервни цех, сеца лаьттай из хьалхарча деношка а. Бахьан — бийдал ца таар. Де хIама доацаш биса нах коа, кхыча цехашка дIа-са ухаш лелар. Алапеш кIезига да, яхаш леткъар цIеннаной.

— Нийс бер да аз кхаба дезаш, — аьлар З. Джамулаевас. — Бетта эцача 70 сомах мишта кхедергда аз уж?

Предприяте ветеранаша, 30 — 40 шера укхаза болх беча наха хеттар гIулакх маца тоалургда, яхаш. Гуш дар цар кердача хьисапе болх бе безам болга.

— Перестройка, перестройка, яхаш хоз тхона. Тхо долча маца хьакхоачаргъя хьогI-из? — яхаш хеттар Р. А. Кирьяновас, П. П. Домановас, кхыбараша.

Консерваш хьаяра эша бийдал ца тоъаш хьайоагIа завод. Июнь — июль бетташка Ассински консервни завода 610 тонн нарсаш хьаяйта езаш яр «Ассинский» совхоз, хьакхаьчараш ялхлагIа дакъа а дац. План 150 тонн йолаш, «Бамутский» совхозо — 2 тонн, 100 тонн яйта езаш хиннача «Урожайный» совхозо завода цхьа килограмм яйта яц.

Нарсаш укх шера дика хиннаяц яхе, боалаш чIоагIа летаб. Заводо договор оттадаьдар «Ассинский» совхозаца 44 тонн гуржий боалаш байтаргбоаьи. Цох а хIама хиланзар, хьакхаьчараш ялх тонн мара бацар. Иштта кхоачашъяьяц кабачкеш, кхыдола баьцадаараш лоаттадара планаш. ПланагIа йоагIачарех кхоалагIа дола дакъа а кабачкеш хьаенна яц «Ассинский» совхозо, иштта заданеш кхоачаш ца еш я «Овощевод», «Урожайный» яха совхозаш.

Цхьан хана цIи хеза яр заводо арахеца продукци. ТIеххьарча хана из во я, яхаш бехкаш доах. Дика мишта хургъя из бийдал ше дика ца хилча. Хьаэцаргъя вай нарсаш. Укхаза хьаьехкачарех цхьаяраш килограммага дIакхоачаш яр, иштта йоккха яр кабачкеш а. Баьцадаара чам тоабе дIатоха петрушка, укроп, кхыдар дац. Дукха ха я укхаза сьамарсаькх бIарга ца гу, хIаьта консервни промышленносте из мел чIоагIа эшаш ба ховш ма дий. Цох хала а хеташ дийцар пренешка къамаьл даьча коммунисташа, цхьабакъда, секретара шийн доклада тIа цхьа дош аьнна хьоаянзар уж проблемаш.

Заводе лоха я къахьегама, технологически дисциплина. Цхьан цехе, участке юкъедоаладаьдац бригадни подряда хьисапе болх белга. ХIаьта тахан латтача хьалашка из де йиш йолаш а дац. МалагIа хозрасчет юкъейоалае йиш я наха бе болх ца хилча, хадданза цаIаш балхара дIабувлаш, вожаш кьаийбеш хилча? Хала а хеташ цох дийцар коммуниста Е. Родимкинас, Л. Оздамировас, кхычар.

Къахьегаи воаллача сага йоакхо елга керттера дар да, аьнна белгалдаьккхад партийни документаш тIа, хIана аьлча деррига а хьанхоллар, леладер саг ва. Из дицденначоа тара да Ассински консервни завода партийни а профсоюзни а организацешта. Во да къахьегама а быта а хьалаш. Уж тоадара тIеххьарча 40 шера ер ма дий ала хьадаь хIама дац. 1936 шера денз хьадаьр 16 квартира йола цхьа цIа да. Тишъенна, капитальни ремонт эшаш я жилой фонд.

Дlаверза моттиг йоацаш, я цхьан хана хьаь клуб. Моттиг яц художественни самодеятельность, кружокаш вIашагIйохха. Иштта тишача, гаьн-гаьна ядача помещенешка я берий комбинат а. Болхлой деткъ кхачан продуктащца шоаш Iалашбац, яхаш. Уж бакълув. Промышленни предприяте болх а беш, квартирашка бахача наьха вIаштIехьдалац доахан, бешамаш лелае. ГIон бола боахам делабе безам болча наха а новкъостал дац моттигерча Iаьдало. ХIара шера бешамаш дIае лаьтташ деха арабоал завода болхлой. Бетташ доах инстанцешка делаш. ТIеххьара хьалур а хилац пайдана долаш. Юстара яда лаьттан чIегилгаш я хьателараш. Уж а хIара шера хувц, тоаяь тIехьагIа пайда эца йиш йоацаш.

Къахьегамхоша коа-карта хьайбаш, бешамаш лелаелга бокхха лоархIам болаш да Кхачан программа кхоачашъяра. Парте июньски (1987 ш.) Пленуме къамаьл деш новкъоста М. С. Горбачева аьлар:

«Укх гаргтарча шин-кхаь шера вIаштIехьдаккха деза наха эшаш йола садови участкаш а бешамаш лелае лаьтташ а лулга. Хадийта деза лаьтташ таац яхаш дувцаш дола къамаьлаш. Из нийса дац, лаьтта долаш да. Нагахьа санна мукъа лаьтташ кIезига долаш моттигаш яле, колхозашта, совхозашта, предприятешта доалахьа долчарех наха дIадала дакъа къоастаде деза. Укхаза хоадам боллаш дийцача бакъахьа да вай: къахьегамхой мел йола запросаш йиза Iалашъе еза, цу гIулакха бокъо йоацаш духьала доахаш дар цар цIендаь дIадакнха деза».

Кхы дикагIа мишта аргда из: наьха хьашташ дизза кхоачашде! ХIаьта а сага фактора лоархIам лакхбарах, цун къахьегама а быта а хьалаш тоадарах парте хьалхашна увттадеча дешаех дувцаш партбюро секретарь «вицвелар» шоай коллективa вахарца уж дешаш дувза, хьалхашка латта проблемаш къоастаяра наькъаш белгалдаха, коммунистащца дагавала.

Хозрасчет юкъейоалае безам бале Iомадала деза вай хIара, кепиг лархIа, из вай цIаьрмата хилар дац, рузкъан хьурмати кхомбелген да. Электроэнерги, газ, хий зехьа доадеш дукха моттигаш хул заводе.

— Хозрасчет юкъейоалае вай доахке дIадохийтар, дусар лархIа Iомадала деза, — аьлар коммуниста Н. Мищчука, завода керттерча энергетика. Цо дийцар предприяте болх ца беча хана а коа, цехашка электроэнерги зехьа йоаеш хиларах. Хозахета дувцац экономе режимах. Цунца дувзаденна да советски наьха вахар тоадалар. Материальни затраташ лохъяларга хьежжа лахлу предприяте доход, цунга хьежжа дегIаух потреблене фондаш. Цул совгIа, кхом белга нравственни категори я, цо хьахьокх юкъарча боахамцара хIаране отношени.

Кхом бара резерваш я Ассински консервни заводе а. Царех пайда эцара эггара хьалха психологически хувцавала веза хIара саг. Укхаза пайдана яц юкъ-юкъе чакхйоаха кампани. хIара дийнахьа, массане хадданза бе безаш болх ба из. Из лоархIаме гIулакх а партийни вожака теркама юкъметте ца латтилга гучадаьлар собране. Цох лаьца а цхьа дош дацар доклада тIа.

Социалистически яхь. ЛерттIа моральни а материальни а хьалаш вIаштIехьдаьха лелаеча яхьах доалача берматах дукха дийцад. Ассински консервни заводе а шу долалуш коллективо тIанйцад социалистически декхараш, къоастадаьд хьалха латта коллективаш морально а материально а белгалйоахилга. Цхьабакъда, из деррига наьхата тIа дисачоа тара да. Йоккхача завода коа гIолла чакхваьлча гургдац Октябра 70 шу дизара социалистически яхь йоаржае тIахьехаш дола плакат е лозунг, хац яхье котало яьккхараш малаш ба, дикагIболчар опыт коллективе дIайоаржаяц, гласность яц. Цох а дувцанзар собране.

Июньски Пленумо теркам тIабахийта дийцар гласность, демократизм юкъейоалаярах. Цо таро лу хIара сага граждански позици гучаяккха, вахара лоархIаме йола проблемаш къестаеча хьинаре дакъа лаца. Партийни организацеш денхарийла я къахьегамхой политически а общественни а хьинар айде, дIадоладаьр хьаллаца. Из деш дац укхаза. Эзар гаргга саго болх беча завода коллективе тахан моттиг яц юкъерча е лакхерча звенох вола цхьа кулгалхо херка, кулгалде мала харка безам ба шун, аьнна хетта. ТIаккха дувца дезий демократизма принципаш юкъейоаолаярах?

Собране къамаьлаш дир дукхкхача коммунисташа: завода керттерча инженера Г. Магомедова, консервни цеха начальникца А. Евлоева, томатни цеха начальника С. Пашуева, завода директора Ш. Бакашева, кхычар. Бакъда, кIезига дийцар перестройка ярах, кердадар юкъедоаладарах. чIоагIа озабенна бар критика а самокритика а яра. Нийса аьлар завода директоро шийн къамаьл чакхдоалаш:

— ДукхагIа бIаргаго деза вайна ца деш дисар, дукхагIа хила еза критика а самокритика а. Тахан вай дийцача къамаьлаца кIезига яр из.

Цхьаккха саг бехке е декхарийла ца веш а ба собране тIанийца соцам. Хьаэцаргъя вай хьалхара пункт: «Партбюрос кадрай отделаца цхьана тахка нах балхара дIабувлара бахьан...». Бахьан техка а шаьра довзаш а да: къахьегама а быта а хьалащ вIаштIехьа ца дахар. Дувца дезар дар уж кхоачамбоацараш дIадоахилга. Из динзар.

ШоллагIа йола пункт: «Июньски пленума решенеш кхоачашъяра мероприятеш оттайойла партбюрос, администраце, планово-экономически отдело...». Уж мероприятеш отта а яь, укх собране чIоагIйича а хIарани де дезар белгалдаьккхача бакъахьа децарий? Из а ца деш дитар.

Вож 4 пункт а иштта «кIоарга» чулоацам болаш я. Хьагучох, партбюро секретара П. Новикова безам хилазар тахан заводе латта хьал ше ма дарра хьахьокхара ха йоае. Цудухьа июньски Пленумо хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара теркам тIаозаш чакхъяланзар собрани. Из иштта долга коммунисташта шоашта къаьгта гуш дар.

КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленуме аьннад: «Цхьаккха дича а диза даргдоацар да халкъа боахама массадолча боарамашка экономически механизм хувцара беш бола геттара боккха а тайп-тайпара а болх хадданзеи лаьгI ца луш партийни организацей а комитетий а теркама кIал хила безилга.

Из да Ассински консервни завода партийни организацена а цун секретара а диццала йиш йоацар, шийна хIама гунахьа доацаш санна, юстара а ца латташ.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ,
тха спец корр.

Малгобекерча «Межрайводоканале» экономист йоалаш Галаева Радимхана къахьега хIанз диъпагIа шу да. Хьинаре йоI предприяте профсоюзни комитета член а горсовета депутаталла а хержай. Цахаддаш йоакхо ю цо шийн профессиональни говзал лакхъяра. Ростоверча халкъа боахама институте дешаш я из.

СУРТА ТIА: Р. Галаева.

Б. БАБХОЕВА сурт.

Нийса долга хано хьахьекхад

ХIанзчул итт шу хьалха, вай республикерча гIишлон организацешта юкъе эггара хьалха, коллективни подрядагIа къахьега йолаелар Нохч-ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача СМУ-7 цхьайола бригадаш. Царна юкъе яр Никишин Юрий керте латтача гIишлонхой бригада а. Дукха юкъ яланзар кердача хьисапе къахьега болабаларах доккха беркат доалаш хилар гучадала. Овлангара денз эргаьнна тоаелар къахьегамен производственнии дисциплина, лакхъелар къахьегама овсарле, хIаране къахьегаме лоацача дакъа коэффициентага хьежжа гIишлонхочо нийду алапи а ахчан премеш а дукхагIа хилар.

Из ца зувш дисанзар СМУ-7 кулгалхоша а кхыча бригадаша а. Кердача методагIа къахьега йолаеннача Никишин Юре бригада, кхычар опыт шерра йоаржайир гIишлонхошта юкъе. Шерагара шерага дукхагIа хулар уж санна йола бригадаш гIишлон-монтажни управлене. Цунца дувзаденана тIатIа тоалора цун призводственни хьокхамаш а. Вай республикерча гIишлон организацешта юкъе меттел Ерригсоюзни социалистически яхье а хадданза хьалха латташ хьайоагIа из. ИттлагIчеи цхьайтталагIчеи пятилеткай шерашка цкъа санна дукхаза а цу яхье хьалхара моттигаш а хьежаеш, цунна тийннай КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тега ЦIе байракх.

Никишин Юре бригада санна бригадни подрядагIа къахьега кхы дукхха коллективаш хьахилар укхаза. Цига болх бечарех кхы дукхагIбараша смежни говзалаш караерзайир. Цудухьа моллагIа гIишлонхо балха тIераваьлча, цун метта дIа а этте, бехктонхамегIарча участке къахьега кийча саг хулар. Иштта шоай къахьегам вIаштIехьбаьккха болх беш я звеньевойш Астахов, Арутюнян, Пеньков, Магомадов, Василец, кхыбараш керте латта гIишлонхой коллективаш. Ерригача СМУ-7 доахача толамий дакъе керттера дукъ дIаувзаш яраш а уж я. Цудухьа деррригача технико-экономически хьокхамий ах шера план кхоачашъярах ханал хьалха рапорт делар СМУ-7 коллективо. Пачхахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа генподрядагIа кхоачашдаь гIишлон-монтажни балхаш 810 эзар сома маьха хилар, шоай низаца заданел совгIа дир цар 24 эзар сом мах бола гIишлон балхаш. Къахьегама овсарле лакхъяра задани шиъ ахи процент гаргга тIеххкоачашйир. ГIишлош хьалъярга дIабода мах лохбарах, кхом барен хьурмат дарен режим чIоагIъярах планал совгIа укх шера 81 эзар сом пайда баьб цар пачхахьалкхенна.

Къахьегам хьаькъалца вIаштIехьбаккхар, порядок хилийтар, болхлой дисциплина чIоагIъяр санна дола дешаш къестаделга шийна дIатIанийцад кердача методагIа болх беча хIара коллективерча бригада совето. Цо доаггIар хьадех хIара гIишлонхочунгара. Хьалхалаттарий опыт шерра йоаржа а еш, цунах пайда эцийт массанега. Цудухьа царех цхьаккха яц хIара бетта тIанйца декхараш дикка тIеххкоачаш ца деш. ХIаьта Никишин Юре кулгалдеча бригадана СССР Минпромстроя «ДикагIйола бригада» яха сийлен цIи еннай цкъа санна дукхкхаза а. «КПСС XXVII съезда накъайоагIаш башхадика толамаш дахарах «КПСС XXVII съезда цIерагIа йола бригада» яха сийлен цIи а тиллай цунах.

— Боахама кердача механизмана боккха пайда боалаш я коллективни подряд, аьнна белгалдаьккхад КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленуме, — дувц Ю. Никишина, — Цу Пленума решенеша дIадеххача хьисапе тхоай болх дIабахьа гIерт тхо.

ХьатIаэттар ерригача СМУ-7 коллектив а бригадни подрядагIа къахьега йолаяла еза ха. Из санна йолча йоккхача коллективо республикерча гIишлон организацешта юкъе духхьашха дIадоладеш гIулакх дар из. Цунца дувзаденна къоастае езаш хьалхашка эттар цхьайола проблемаш. Кердача методагIа болх дIаболабара дукха организаторскии нийчони балхаш де дийзар цун. Цхьан юкъа Iомайир цо «Мособлсельстрой» треста, Краснодарски края город Ейскерча ПМК коллективий опыт. МоллагIа кердадар дIадоладеча хана нийслуш йола халонаш а эшайир. Корадир цунна шешийна финансировани яра, гIишлош хьалъеча дIадахийтар юхаметтаоттадара дола наькъаш. Цудухьа ер юбилейни шу долалуча хана коллективни подрядагIа къахьега йолаелар бIарччача СМУ-7 коллектив а.

Юххьанца денз деррига шаьра, халонаш ца нийслуш дIадоладелар, аьлча, нийса дац. Керда юха е йийзар бригадай советаш. Цу юкъебахийтар 60 — 70 процент бола мугIарера болхлой. Къоастаде дезаш кхы а чоалхане дешаш нийсделар. ГIишлон участкай начальникаш бригадни формагIа къахьегача коллективашта юкъебахьа бийзар, царех генеральни бригадираш а беш. ХIаьта цу системагIа болх бе йолаялалехьа СМУ-7 мел хиннача бригадирех звеньевойш бир. Коллективана бакъахьа хеташ вар мара царех саг а бригадни совета юкъевахийтац. ХIаране къахьегаме лоацача дакъа коэффициентага хьежжа алапи телалга а премеш хьежаелга а болхлоша шоаш къоастаду. Царна гу хьан, мишта болх бу.

Бригадни подрядагIа СМУ-7 коллектив болх бе йолаенначул тIехьагIа кхы цхьаькха а лоархIаме дош къоастадир укхаза. ХIара участке болаш ба цу формана юкъеозанза баргбоацаш бола нах. Масала, Никишин Юрий керте латта коллектив къахьегаш йолча участке ва прораб Айтаев Суламбик, мастераш Расаев Илези Фингер Олеги, табельщица Лиманская Лида. Цар массане а юкъарчал доаццаш дакъа лоац гIишлош хьалъеча. Хьалха дIаяхача хана духьал окладаш мара хьа ца нийеш хиннача цар алапи а дикка лакхденнад.

Коллективни подряд юкъейоалаяльчул тIехьагIа бригадашта нарядаш увттайора цар бе безача балхах лаьца. Бутт чакхбоалача хана е из болалуча хана уж дIакъувлаш а кердаяраш увттаеш а дукха къахьега дезаш хулар бухгалтерски а инженерно-технически а болхлой. Цу хана приписка еш а, алапеш нийсде гIерташ «хIаранена къахьегарга хьежжа» яха принцип телхаеш моттигаш нийслора гIишлон участкашка. ХIанз нарядаш увттае, дIакъувла ца езаш мукъабаьннаб уж. Шоай инженерни балхаш беш ба ИТР болхлой. Хьалха дIаяхача хана снабженцаш а хинна хьувзар уж, цхьайолча хана коллективера лоадам боаца дешаш а къестаде дезаш хулар уж. Коллективни подряд юкъейоалайнча денз коллектива бизза членаш лоархIача цар а юкъарчал доаццаш дакъа лоац гIишлон балхаш деча, тIахьожам лоаттабу, болх мишта дIабода хьожаш, гIирлош хьалъяра технологи тилха ца яйтара, хьалду гIирсаш тIа-тIа дикагIа хилийтара.

Лоацца аьлча, шоашта ца доагIача балхех мукъабаьннача цар беррига шоай низ производствана дIалу.

Бригадни совет моллагIча гIишлон участке йизза йола да а хинна дIаэттай. Цуа сий лакхденнад. Масала, укх шера хьалхара квартал чакхйоалача хана бетонщикий звеньевой харжа везаш гIулакх эттар 29 гIишлонхочох ткъаь пхенне цунна тIехьа къайлагIа кхаж а тесса Багаев Лаьча звеньевойла хержар, бокъонца шоашта вовзаш а, тIабилла болх цIена кхоачашбергболаш а из воландаь.

Кердача системагIа къахьегача гIишлонхой болх лерттIа дIа ца бохийташ дола кхоачамбоацараш а нийслу цар балха тIа. Бригадни подряд ханна йола мероприяти яц. Вай мехка перестройкей дегIаахар сихденачен хьалашка хано дIадехар да из. Кердача IаьдалагIа болх бе йоласиначa коллективашта чIоагIа эшаш йола гIишлон техникеи механизмаши ханнахьеи йоагIача боарамагIеи лоаттаяр, транспорт, мел эша гIишлон материалаш Iалашъяр боккхача лоархIаме гIулакх да. ХIанз из гIулакх дика лел ала йиш йолаш дац гIишлош хьалъеча моттигашка. Сахьаташ доах гIишлош хьалъераша эшаш йола аьшкбетона изделеш, кирпишк, кхыйола материалаш, транспорт, гIишлон техника ца хиларах болх ца беш багIаш.

ГIишлошъеча механизаци яра йолча управлене керттерча механика служба, Грозненски аьшкбетона конструкцей завода, УПТК коллективаша регулировка яц малагIча участкашка фу эш хьожаш. ВIалла а ца эшача моттиге цар материалаш, гIишлон техника, механизмаш дIахьежаеш, хIаьта сагатта эшача уж йоацаш, гIишлонхой балха тIа хьовзам хулаш, цар болх юкъагIбоахаш дукха моттигаш нийслу. Таханалца хьа из проблема къоастаянза я гIирсаш хьалдеча. Долче, ЧИУС-а службаш декхарийла я цу деша цIенхаштта тIахьожам лоаттабе, царгара доаггIар хьадеха, къаьстта пусковойи соцкультбытеи объекташ хьалъеча. ГIишлонхоша оарц дахарга а ца хьежаш, сихха де дезаш гIулакх да из.

Материалаш, гIишлон техникеи механизмаши ца хиларах гIишлонхоша бIарчча балха денош доадеш а моттигаш нийслу лоархIаме объекташ хьалъеча. Цу гIулакхага цIенхаштта хьажа безаш бола диспетчераш кабинеташка Iохайша а багIаш, телефонащца бувзамаш лоаттабелга цIенденна дIадала дезаш да. ХIанз ха хьатIаэттай линейни тIахьожамца гIулакх мел долаш бола нах шоашта тIаIоагIъяьча участкашка хадданаз хулга, балха тIа нийслу кхоачамбоацараш цар тIехьа а ца тетташ сихха дIадоахилга.

Б. КОСТОЕВ.

ЗАМАНГА ХЬЕЖЖА ГIА БАХА

Экономически знаней школа балха итогех йола уйлаш

Гуччахьа, ма могга бакъдар дIаоалаш дувц парте хIара советски сага бехктокхамах, перестройка еча хьинарегIа шоай дакъа юкъекхахьара тIахьех коммунисташ, уйла-нигат цIена дола беррига къахьегамхой.

Ткъо шу совгIа я са балха стаж. Цу юкъа Iилман болхло хиннав. Экономически знаней школа пропагандист а ва. Институтера денз хьадоагIа экономически знанеш луча предметий керттера терко ца елга, боккха лоархIам болаш уж ца хеталга. Цох хьахулаш да деррига кхоачамбоацараш а. Дукхача хана денз вай вахара юкъеенай «техниках, технологех, болх вIаштIехьбаккхарах жоп дала декхарийла ва инженер, хIаьта цун эффективность лакхъярах корта лаза безарац экономисташ ба» яха хано харцъяь йола принцип. Из бахьан долаш пачхахьалкхен рузкъа лархIа Iомабеннабац хIанзалца инженерно-технически болхлой, Iилманхой, хIанз а тIехьа магац царна шоашта хьалхашка латта доккхий декхараш ма могга эффективнегIа кхоачашдара пайданегIа дола наькъаш белгалдаха.

Дукхача сай коллегаша санна, Грозненчен Москверчен квалификаци лакхъеча курсашка кIезига дийшадац аз, бакъда, практически цига а Iомадаьдац тхона экономика лоархIаме дешаш мишта къестаде деза, дешара программашта формально уж юкъебекхиъа хиннадале а. ХIаьта уж дешаш оаха Iилман плане тоъал къестадаьдале а, царна экономически расчеташ ца яр бахьан долаш, промышленносте пайда ца эцаш йисай тха институто яь дукха а Iилман разработкаш. Е, вешта аьлча, къаьгта хьагучаювлаш яр даим а наьха бага лха, вай общественна Iалаьмате доккха зе деш йола формализм. ХIаьта экономически дешара системе хIанз а тIехьа гучаювл из.

Хетаргахьа, бIавш миллионий сома маьха реальни пайда бала езаш яр цу дешара идея, ший маIанга диллача. Халахете а, цох хIама хиланзар. «Эшаш да. Хьадергда. Чулоацаргда. Отчет ергья», яхача принципагIа болх беш яр уж школаш. Из бахьан долаш нах чулацара план кхоачашйора, бакъда, тоъаш хилацар преподавателаш, гойтара пособеш, Iилман ларда тIа оттаь программаш, чоте эцацар предприятей балха хьадда хьалаш.

Бакъда, дешара шера-м белгалдаьннад дикагIча оагIорахьара дола хувцамаш. Планово - производственни отдела начальник Г. С. Дадашев керте а латташ, институте вIашагIъеллай экономически дешар вIаштIехьдаккхара Совет, цун заседанешка дувц къаьст - къаьстача группай балхах, дешара программашта юкъекхуьх йоаггIаш йола коррективаш. Шоаш дикагIча оагIорахьара хьагойтай Iилман даькъе группаша цхьана яьча занятеша. Иштта, март бетта пропагандиста Л. К. Смолдыревас чакхъяьккхар «Парте XXVII съезди КПСС ЦК январски Пленуми кадрови политиках» яхача темагIа йола занятц. Апреле цу аудиторена цо йийшар «Iилма-технически прогрессе сага фактора лоархIамах» йола лекци.

ВIаши дага а даьнна, цу къаьнарча формаех мукъадовла лаьрхIар оаха, беседаш - дискуссеш яра методага даьлар. ТIаккха дийнбелар болх. Масала, соахка ноябрь бетта дийцар Iилма-технически прогресса доал дара, цу даькъе аьхки института Iилман болхлошта яьча аттестаце итогаш яра дешаш. Аттестаци еча хана института администраце цIенхаштгара гIалаташ дувлийталга гучадаьлар. Из бехктохкаме кампани чакхъяьккхалехьа ховш дацар Iилма - тохкама балхий керда планаш мишта хургъя, хIаьта института кулгалхошта аттестаци яьяцар, логикагIа динза даргдоаца хIама из долга вахаро ше хьалхадоахаш хиннадале а. Из бахьан долаш, кхоанен перспективана лаьрхIа а йоацаш, тахан карагIдийннарех яьяр аттестаци. Из бахьан долаш шоай балха баьча маьха раьза бацар дукхабараш, хIаьта цхьабараш, йизза бокъо а йолаш, дерригнех критически уйла еш хиларах шоашта бекхам баьб, аьнна хеташ а бар. Цу тайпара гIулакх кхоачашдар бахьан долаш бехке баьраш а дукхагIбараш балха лоархIамегIа бола дукъ «дIакхухьараш» хилар.

Конструктораш Ю. С. Кудряшов, В. Н. Протасов, воккхагIвола инженер Н. А. Мальцев, кхыбола ладувгIараш хьинаре дакъа лоацаш бар Iилман тохкамийн конструкторски разработкайн эффективность айяра тема ювцача. Юха а эттар института конструкторскии технологически разработкаш оперативно къестае таро лургйола экспериментальни скважина институте эшаш хиларах дола дош.

Ер да цхьа масал. Тха лабораторе хьаяй скважинашта ханна йола перекрыти яра устройство — УВПС. Къайле мичай скважина чура мехкдаьтта хьааха доладеначул тIехьагIа буровой оборудованена демонтаж яр духьа буровой маркхалца из юха а дIанъовлилга. Бакъда, цу тайпара операци яьчул тIехьагIа забояна уллувра зона дикка бIехьяр бахьан долаш итташ денош. цкъазза бетташ а доаду эксплуатацинникаша из юхадийнъяра. Укхазара хьахул простояш, маьхкдаьтта доаккхалга дикка гоаду. Цхьабакъда, халахете а, шин шу совгIа ха я скважина тIа а оттаяь из устройство тахка йиш йоацаш тхо дагIа. ХIаьта духьал цу гIулакха чIоагIа эшар тхона из экспериментальни скважина.

Дукха ха йоацаш тха группа ладувгIараша, теркам тIабахийт бийша а бийша, бийцар «Къахьегамхой политически экономически дешара системана перестройка яра керттерча лостамех» бола КПСС ЦК соцам. Ший ханнахьа а хIанзарча дIадехарашка хьежжа а ба из. Из къоабалбеш хьал а лоацаш, нийса да аьнна лерхI оаха массови экономически профессиональнии дешар вIашкаозари кадрай квалификаци лакхъяр аа уж юханийчъяра а пачхахьалкхен системана из юкъедахийтари. Цо таро лургъя вай мехка хулаш латтача эргалоний эффективность лакхъе.

Цхьаькха хIама а белгалдаккха безам бар са — гоа ца деш вIаштIехьдаккха деза вузашка, техникумашка, лаьрххIа долча дешара а юкъерча школашка экономически дешар Iомадара програмна кердайоахалга, цо

Е. ШАТАЛОВ,
«СевКавНИПИнефта» Iилман болхло, пропагандист.

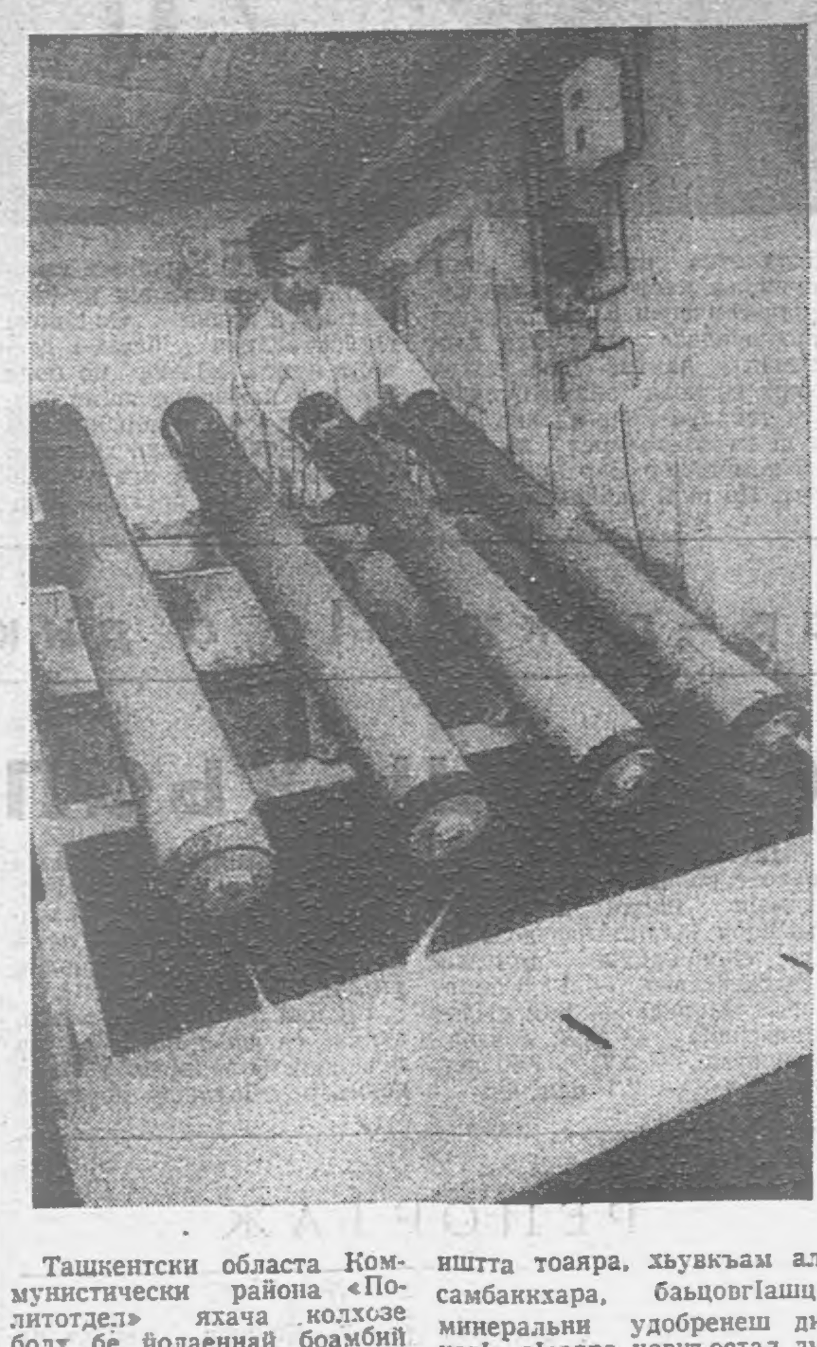

Ташкентски областа Коммунистически района «Политотдел» яхача колхозе болх бе йолаеннай боамбий бувча кхай тIа диллача хина облучени еш йола лазерни станци. Хих дикагIа пайда эцийташ йолча установка лаьтта окислительно-восстановительни процессаш сихъяра, цун структура лорайра, иштта тоаяра, хьувкъам алсамбаккхара, баьцовгIашца минеральни удобренеш дикагIа дIаэяра новкъостал ду.

СУРТА ТIА: колхоза воккхагIвола гидротехник Югай Герасим лазерни станце болх беш ва.

В. МИЛЕНЬКЕ,
Р. НУРИТДИНОВА сурт.

Оаха яздаьчун лерагIа

Школера сурташ

Иштта цIи а йолаш яр укх шера 16-ча июне «Сердалос» кепатеха материал. Цу тIа дувцар школьни реформа чакхйоаккхача Назрановски района СурхотIарча № 2 йолча школа коллективо леларло гойтарах, цхьаккха тайпара методически а кхетам балара а болх школе ца барах, къахьегама дисциплина во хиларах, юртарча нахаца, даьщца-юаношца, общественни организацешца бувзамаш па хиларах, школера документаш кегаденна леладарах.

Цу хьакъехьа редакцега жоп дайтад НГIАССР просвещене министра С. Мовтаева. Цо язду, материала тIа дийцар бакъда, яхаш. 1987 шера 15-ча июле министерстве гIолла техача приказагIа, школе дешара - кхетама процесса тIахьожам ца лоаттабарах, бaь боаца болх баьб яхаш дIа а язбеш, финансови нарушенеш ярах выговораш яьй № 2 йолча школа директора Р. Евлоевайнен дешара - кхетама балха директора заместителa Х. Нальгиевайнен.

Газета тIа араяьна материал ювцаш объективни ца хиларах, № 2 йолча СурхотIарча школа администраце балха нийса мах ца барах, тIахьожам лаьгIбалийтарах бехк баьб Назрановски районо заведующе декхараш кхоачащдеш хиннача Г. Ревинайна. ХIанз № 2 йолча СурхотIарча школе дIадихьад столовена лаьрхIа керда гIандаш истолаш, лерттIа тоаеш латт спортзал. Ремонт еш латт ерригача школана а. ДоаггIача бесса йоазош юкъе а дихьа лерттIа вIаштIехьдаьхад школа болхой къахьегама книжкаш.

Материал йийцай Назрановски района халкъа дешара совете. 1987/88 шерашка шоллагIча ах шера № 2 йолча СурхотIарча школе фронтальни тохкам бергба, дешара - кхетама процесса тIахьожам лоаттабара деша дукхагIа теркам тIа а бохийташ.

Кхоана—машиннаькъахочун Ди

ЦIЕЙНА—ТХА СОВГIАТ

Укх шера къаьстта белгалдоалаш дезду машиннаькъахочун ди, хIана аьлча, из дезду Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейни шера. Дикача къахьегама толамца пакъабаьхкаб шоай цIейна Къулбаседа - Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене болхлой а. КПСС XXVII съездо перестройка яра, социально - экономически дегIаухилга сиддара хьалхашка оттадаь декхар программа а хинна дIаэттад отделене машиннаькъахошта. Мовхьаш шийй ханнахьа, дика, эшшача боарамагIа дIа-хьа кхахьара даькъе халкъа боахамен бахача наьхен хьашташ дизза кхоачашдара тIагIертта къовсам лоаттабу цар. Транспорта эффективность лакхъяра а шоай хьинар кходац цар.

Грозный, Гудермес, Кизляр, Артезиан, Червленно-Узловая яхача машиннаькъа станцешка болх беш я автоматически устройстваш. Зензели яхача станце бахчеви культураш дIа-хьа кхахьара йола вагонаш кийчъяра йола пункт хьайийллай.

СезонагIа цигара дIайохийт 1400 вагон. Механизаци яь дола мовхьаш тIадоттарен тIера Iодахарен балхаш 98 процент да. Шерагара шерага дукхагIа керда техника кхоач машиннаькъа отделене. Духхьал дIадахача шера из дегIабоалабара дIадахийтар 11 миллион сом, укх шера дIадохийтаргда 12 миллион совгIа сом. Боахама способагIа хьалъю дукхагIйола объекташ, предприятеша шоай низаца. Деза мовхьаш тIадолен йIаьхен поездаш хьем ца беш чакхъювлийтара цар бIаьхбаьб Гудермес станцера кхоъ станционни машинникъ, бнълагIбар билла болабеш а латт. ХIаьта Червленно - Узловая яхача станцера ши никъ иштта бIаьхбаьб. Уж балхаш деча къаьстта дика къахьегарна белгалъяьлар Гудермесски дистанце коллектив (кулгалхо Хамбиев, парторг Логвина).

КПСС XXVII съезда решенеш тIа белгалдаьккхама хиллара перевозкаш яра даькъе халкъа боахамен бахача наьхен хьашташ дизза кхоачашде декхарийла ба машиннаькъахой. Шоай профессиональни цIейна сийленца накъабахара шерра социалистически ях йоаржаяь бола уж толамца лоархIабу цу декхарех. Паччахьалкхен планал совгIа укх шера цар дIадахьийтад 63 эзар тонн , халкъа боахама мовхьаш, воагIачул дукхагIа дIа-юха вигав 13 эзар пассажир. Соахкарчул дикагIа пайда ийбу локомотивехи вагонехи. Дени буси йола хIара локомотива къахьегама овсарле 3,9 процент лакхъеннай. Цо таро хилийтай ер шу доладелча денз 76 локомотив кхычахьа балха хьожае йишийолаш кхое, хIаьта вагона къахьегама овсарле планал тIех 3 процент лакхъеннай, соахкарчул — 4 процент. Тепловозашца дIаюха кхувлача хIара поезда тIа 9 тонн мовхьаш дукхагIа тIадотт соахкарчул, хIаьта февралагара апрель бутт бовлцца йолча хана уж дукхагIа хилар 50 тоннагара 94 тоннага кхаччалца. Къахьегама овсарле лакхъяра дола социалистически декхараш 10 процент тIехкхоачашдаьд, хIаьта 1985 шу чакхдоалаш хинначул ткъо процент лакхъеннай из.

Белорусски машиннаькъахой экономически эксперимент балха юкъейоалаярца дувзаденна кхычахьа балха ваха йишйолаш мукъаваьлар 1470 болхло. Цар алапи вокх машиннаькъахой алапи лакхдара дIахьожадир. Юкъера лаьрхIача хIара болхлочун алапи 32,6 сом лакхделар соахка хинначул.

Московски машиннаькъа предприятей дикагIйола опыт юкъейоалаеш я Грозненски машиннаькъа отделене. ДIа-хьа ухийта поездаш йIаьхагIа а хулийташ, дIа-хьа кхухьа мовхьаш дукхагIа хулийт. Ер шу доладелча денз дIа-юха йнгай деза мовхьаш тIадола 8798 поезд, царца планал совгIа дIа-хьа дихьад 4,7 миллион тонн мовхьаш. Уж хул соахка дIа-хьа дихьарел икъан ахаззен дукхагIа. Грозный — Минеральные Воды, Гудермес — Минеральные Воды, Грозный — Дербент, Гудермес — Трусово яхача йIаьхагIа йолча маршрутех лела йолаеннай Грозненскии Гудермесскии локомотивни бригадаш. Уж лел мовхьаш дIа-юха кхахьара процессаш эрга а йоахаш, интенсивни технологех. Дукха мовхьаш тIадола поездаш дIа-хьа кхувла йоларах кходаьд 120 эзар совгIа сом. ХIара дийнахьен буси кхыдола мовхьаш дIахьа кхахьа йишйолаш кхою 5 локомотив. Уж толамаш доахача доккха дакъа лаьцад берригача машиннаькъахоша.

Къаьстта дика къахьегаш я Дзармотов керте латтача Червленная яхача станце коллектив. ХIара вагона чубода мукъ 9 тонн дукхагIа хилийтар цига, шозза сихагIа тIадотт мовхьаш, 1,8 сахьат ха лоацъйий мовхьаш тIадотташ е тIера Iодоахаш чакхйоаккхаш йола операци. Наурская яхача станце мовхьаш тIадоттара план 125,4 процент кхоачашъйй, уж тIера Iодахара задани — 130 процент. Транспортаца юрташка бахача наха гIулакх делга а дикка тоадаьд. Машиннаькъа отделене шоай низ кхоачар ду ахархой адресагIа дIадохийта мовхьаш царга сихагIа дIакхачийтара. Ялат, юртбоахама машинаш, хьоар, кхыдола мовхьаш тIадоттара план толамца кхоачашгъю отделене коллектив.

Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача цIея сийна яьржача яхье хьинаре дакъа лоацаш я отделенерча ткъаь предприяте, 247 цеха, 48 участка, 56 смена, 496 бригада коллективаш.

Цу яхье хьалхалаттачарех я Кизлярски машиннаькъа станце коллектив. Цунна еннай; МПС-и машиннаькъа транспорта профсоюза ЦК-и карара кара тела ЦIе байракх. Иштта яхье хьалха латтачарех я сигнализаци бувзамен Кизлярски дистанце коллектив. Цунна еннай машиннаькъа управлени Дорпрофсожен карара кара тела ЦIе байракх. ХIаьта карара кара тела цIе вымпелаш еннарех я Червленная яхача станцен № 9 йолча разъезден коллективаш. Шоай декхараш тIехкхоачаш а деш, хьинаре къахьегаш я Слепцовская, Аргун, Назрань яхача машиннаькъа станцей, кхычар коллективаш.

Социалистически яхье хьалха а латташ, къаьстта дика къахьегаш бола машиннаькъахой дукха ба отделене предприятешка. «Профессех дикагIвар» яха сийлен цIи а яьккха, Грозненски локомотивни депо машинисташта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг дIа ца хецаш хьавоагIа Жуков Александр Иванович. Цо деза мовхьаш тIадола бIаь поезд дIа-хьа йнгай, царца нормал тIех 25675 тонн халкъа боахама мовхьаш дIаюха а хьош. ХIаьта цо укх шера кхояьй 17440 киловатт-сахьат гаргга электрически энерги. Машиниста вича планал совгIа 25221 тонн халкъа боахама мовхьаш дIа-хьа а хьош, дIаюха йнгай деза мовхьаш тIадола 51 поезд. Цо укх шера кхояьй 10688 киловатт-сахьат электроэнерги.

Пассажирски поездаш лелаеча машинисташта юкъе дикагIа лоархIаши даим яхье хьалха латташи ба машинист Криволапов Вадим Алексеевичи цун гIончча Родякин Олег Яковлевичи. Цар укх шера кхояьй 25220 киловатт-сахьат совгIа электроэнерги. Иштта дика болх беш ва пассажирски поездаш дIа-хьа кхувла машинист Черцышев Константин Иванович. Цо укх шера кхояьй 20146 киловатт-сахьат электроэнерги. Грозненски локомотивни депо ремонтникашта юкъе эггара дикагIа лоархIачарех ба слесарь Пыженков Александри мастер Макаренко Алексейи.

Социалистически яхье хадданза хьалха а латташ, башха-дика производственни толамаш дахарца шоай профессиональни цIейна дика къахьегама совгIат кийчдаь накъабаьхка машиннаькъахой дукха ба отделене. Царех ба Гудермесски локомотивни депо машинисташ Щербинин Виталий, Петренко Владимир, Капылов Николай, Гайпулаев Ужар, Фоменко Николай, тепловозашта ремонт ю слесараш Локтев Петр, Автаев Кагерман, электромонтер Самордов Виктор, бригадир Тумалаев Марат, кхы дукха бараш а.

Н. КУДИНОВА,
Къулбаседа - Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене планово-экономически отдела начальник.

Ювсапа смена

Назране эггара къаьнагIа йола предприяти я машиннаькъа станци. Цун историца дувзаденна да укхаза мел йолча къонача а къаьнача а предприятей, хIаьта города шийй а истори.

Укхазарча предприятешта юкъе лоархIаме моттиг дIалоац цу станцес, тахан а хьинаре дакъа лоац цун коллективо района экономика дегIаухача. Дизза кхоачашдаьд цо шийна хьалхашка оттадаь декхараш дIадахача хьалхарча ах шера а. Цу юкъа укхаза тIа а детта поездашца дIадихьад 49216 тонн халкъбоахама мовхьаш. Уж да 5313 тонн планал дукхагIа. Арахьара хьатIадена мовхьаш Iодоассадара план а дикка тIехкхоачашъяьй машиннаькъахоша — 114,7 процент, вешта аьлча, доагIачарел 209 вагон совгIа Iодоассадаьд цар. Вагонаш йоттаран Iойоассаяран юкъера ха нормагIа йоагIачул 0,3 сахьат лоацъяьй.

Станце начальник Хучиев Мухьмад шоай гIулакхаш сона дувцаш вагIача хана массехказа хезар сона «радиокада чура» маIача наьха оаз: «Новкъостий-пассажираш, лоралуш хилалаш, станце хьалхарча наькъа тIа гIолла пассажирски поезд йоагIа шоана!».

Из сменни дежурни Албогачиев Ювсап ва. Ер тIъаь нйслагIа шу да цо укхаза тайп-тайпарча бехктоихамерча посташна балхаш ду. ХIанзарбар къаьстта бехктохкаме ба. Ше сменагIа балха волча шийтта сахьата берригача цу станцена чубоагIача машиннаькъа тIа мел хулаш дола хIама цунах тийша да. Уж кIезига дац. Цхьаккха хатар доацаш 20 поезд чакхдалийта еза цун цу юкъа, юкъера лаьрхIача итт вагон мукъ дIа-хьа бахьийта е хьатIаэца беза. йнза, яьсса вагонаш йоагIйоагIача дIа-хьа нийсъеш маневраш е еза. Дувца а дезац, чIоагIа фийлал, творчески хьаькъал, цхьан секунда, минута мелвала йишйоацаш болх ба Ювсапа бар. Цо из тешшаме а лелабу.

Из вай лакхехьа йийца вагонаш йоттаран Iойоассаяран юкъера 0,3 сахьат лоацъяь юкъ Ювсапа смена «копилка чура» я дукхагIа долча даькъе. Цхьаболча дежурнеша мукъ тIабола вагонаш станце хьакхьачача мара дIахайтац цар дашкапотребителашка. Цкъаза, шоллагIча дийнахьа Iуйрийна мара ца хайташ моттигаш а нийслу. Ювсапа из оамал яц. Грознера мукъ хьалъарабоьллаше а хоам бу цо предприятей, организацей кулгалхошка: кийчле, шун адресагIа изал юкъ яьннача гIолла вагон хьакхоач аьле. Из чIоагIа лоархIаме хIама да, хIана аьлча, вагонаш Iойоассаяра гIулакх сихду цо, ха лоацъю.

Сменашта юкъерча яхье хьалхара моттигаш йоацаш хьайоагIа цо кулгалдеш йола коллектив. Наьха баркал тIехьадолаш болх бу билетни кассира Сагов Мухтара, приемо-сдатчика Нальгиев Махьмада, тепловозий машиниста Аушев Махьмада, Талдикин Володяс, кхычар. Ше мо фийла хила, къахьега Iомабаьб уж дежурнес.

М. КАРАЕВ.

НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Надтеречни района «Надтеречный» совхозе хIанз хьаеш латтача райпищекомбинате политди чакхдаьккхар дукха ха йоацаш. Кхоачамбоацарех, лерттIа болх хьабе новкъарле еш долчох дийца даьлча, наха Iоходадир шоай балаш. Комбинате хьаена оборудовани дIаоттае помещенеш йоацаш, хIаьта уж хьае гIишлон материалаш ца тоъаш ара латт йоачано йошаеш малхо йоагIаеш, хьаеш яц тхона квартираш, яц берий беш, яхаш леткъар нах.

Цу хана денз бутт гаргга ха яьннай. ХIаьта болх тоабара, наьха хьашташ кхоачащдара цу юкъа фу даьд? Из ха безам болаш укх деношка цу райпищекомбинате хилар тхо.

ГIулакх миштад аьлча, «Чеченингушплодсемпром» объединене чу а йоагIаш, хьалха Iажий, кхорий, боалий, хьачий, кIотаргаш тIа хьахулача комарий фу доаккхаш, кхачана пайдана йоаца шоллагIча сортах сок кийчъеш хиннай цу предприяте. Доазол дехьарча итт мехка дIадохьийташ хиннад фу, хIаьта сок чхьагIар доаккхача заводашка дIателаш хиннай.

Кхачан продукташца нах Iалашбелга тоадара, хIаьта корта бохабу маларaш арахецилга кIезигдара тIаберзабаь соцам арабаьнначул тIехьагIа, цу предприятех пищекомбинат хьае лаьрхIар районе. Реконструкци яра балхаш март бетта хьалхарча деношка дIадоладир.

— Лоацача юкъа сомах, комсех кхачан сок ю аппаратура дIаоттаяра цехий керда гIишлош, котельни хьае, кхы а дукха балхаш де дезаш нийсделар гIулакх, — дувц хьаеш латтача пищекомбината директора Ахтаханов Руслана. — Юххьанца дукха халонаш нийсъелар.

Комбината цехаш а кхыйола объекташ а хьаелга, МПМК-3 яхача организацена тIадилар РАПО-с. Цхьабакъда, шу доладеннача хана плана юкъейнхьа хинна йоацандаь, кирпичк тоъал йоацаш гIулакх нийсделар. ХIаьта а хала-атта хьалйир сок йоаккхаш хургйола цехий, котельне помещенеш. Кулгалхой а мугIарера болхлой а цхьатарра дIаэтта цехашка дIаоттайир, май бетта денз ара лаьтта, 200 эзар сом совгIа мах бола оборудовани.

— Котельни кийч а яь, холодильни аппаратура дIаоттаяь яларе, тахан а болх дIаболабе йиш йолаш я цехаш, — йоах пищекомбината керттерча инженера Батукаев Салмана.

Иштта из таро Iалашъе езаш ба эггара хьалха Даутмурзаев Хьусена кулгалдеча гIишлош еча бригадера слесарь Эдисултанов Нини, электрогазосварщик Шидаев Еси, слесарь Гучигов Салман, кхыбараш. Вешта цу бригаде гIишлошъяра специалистел совгIа къахьегаш ба, тIехьагIа сок йоаккхаш, сом, комсаш Iалашъеш болх беш хургбараш, кхыметтел складий заведующеш. Шоай керттерча декхарех мукъа бола уж хIанз коа-карта, помещенешка лостам бе новкъостал деш ба. Цар асфальт юлл, штукатурка ю, кIир тох, басар хьокх. Лоацца аьлча, комбинат сихагIа болх бе йолаялийтара динза даргдоацар ду хIаране, Иштта барттайна я цу къонача предприяте хIанзара коллектив. Къона, хьинар долаш ба цун кулгалхой а.

Цхьабакъда, йоачано зедергдоацаш эшар даьдале а, дIаоттае помещенеш йоацаш ара латт холодильни оборудовани, сок чуйоттара эшабанкаш дIаоттае складаш яц. Орджоникидзера хIанз хьатIакхухьаш йолча царца тIанк аьнна хьалйизай подвалий помещенеш. Хьаенараш а яц 60 эзар мара, хIаьта кхы а хьатIая езаш я 140 эзар.

ГIулакх гIертад гIишлош хьае кирпичк ца хиларах. Из дош къоастадара новкъостал деш яц Надтеречни РАПО.

— Август бетта хьалхарча деношка республика агропромера комисси я тха комбинат эксплуатаце хьаэцара йоагIаргйолаш, — йоах Ахтаханов Руслана.

Из ха хьатIакхачалехьа пищекомбинате дола кхоачамбоацараш дIадаха цун коллектив кхоайой тамаш я. ХIаьта уж а долаш болх дIаболабе кийча я, аьнна комиссе соцам бой, укх шера ши эзар тонн соми комсаши чакхъяха еза, аьнна хьалхашка оттадаь декхар кхоачащде комбината коллектива низ дIанхоачаргба, аьлча харц хургда. Цул совгIа, заготовителаш-м болаш ба, цхьабакъда, чакхъянккхара эша бийдал — сом, комсаш, хьатIакхахьара пайдана йолаш цхьа машин яц боахаме хIанз.

— Лоацца аьлча, хIанзарча хьале болх дIаболабой, зе деш хургья тха предприяти. ХIаьта парте а правительства а декхар ма оттадаьдий, паччахьалкхен киса а ца кхувдаш, хIара боахамо шийн хьашташ ше беча пайдан чотагIа кхоачащде, аьнна. Тхо геттара раьза да цу гIулакха. Цхьабакъда, тхона новкъостал эш. Ца эшшаце автомашинаш тел тха районерча цхьайолча организацешта. ХIаьта геттара чIоагIа эшилга ховшше, тхо дагадохац сага, — йоах предприяте кулгалхоша.

Керда предприяти хьае йолаялехьа, цига болх бергболча наха доагIаш дола социальни, бытовой, культурни хьалаш хилийта доагIар. ХIаьта пищекомбинат хьае йолаьча хана цу гIулакха теркам тIа ца бахийтар фуд?

— хаьттача Ахтаханов Руслана аьлар:

— Хьалха хиннача реконструкци еш мара, тха предприяти керда хьаеш яц. «Чеченингушплодсемпром а» объединенена юкъейоагIача хана де дезаш хIама хиннад наха квартираш, берий беш, клуб хьаяр. Цу гIулакхашта эша фондаш яц тха хIанз. Цудухьа дукхагIбола специалисташ, болхлой мах телаш наьха квартирашка бах. Цхьабакъда, комбинат лерттIа болх бе, хIаьта пайда бе йолаелча, эггара хьалха оаха дергдар — наьха соцкультбыта хьашташ кхоачащдара эшар хьадар.

Сок яккхарал совгIа, пищекомбинате болх беш хургья кондитерски, маькх, колбаса ю цехаш. ХIаьта цун кулгалхошта, коллективана дагалаттар кхоачаш хургхиларах теша лов. Цхьабакъда, района кулгалхоша сихха новкъостал ца дой, из кастта кхоачашхуле тамаш я.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Нови Зеланди хоржамаш хилалехьа хьалхха

Нови Зеланде парламентски хоржамаш хула ха гаргагIертай. Уж укх шера хила деза, хетаргахьа, августе. Хоржамий кампане керттерчарех дола къоастадаь цхьа дош кхы а миштад хьажа везаш да. Из я дукха ха йоаццаш чакхъяьнна, лаьрхIа долча законаца хIанз чIоагIъяь мехка ядерни йоаца статус.

Хьалха хиннача хоржамашка ядерни йоаца Нови Зеланде идеяс лейбористашка йиш хилийтар мехка доал дара урхаш бе йоха. «Нови Зеланди ядерни йоаца зона я аьнна дIакхайкадарах, гера дIаданккхарахи йола акт» — иштта я кердача закона официальни цIи — цо магийтац доазол дехьарча ядерни герз тIадолча тIема кемаштен самолеташтен, хIаьта иштта атомни низа установкаш йолча немашта а мехка хих, территорех, сигаленах пайда эца. Хоржамаш хила гаргагIертача хана из закон тIаийпа хиларо йовзийт кIезигагIа яле а Давид Лонге правительства керттера цин оагIув. Американски администраца цхьана хьаьръяьнна моттигера реакци духьальяьнна йоллаше а, закон чаккхдаьлар. Шоашта де мел могар дир цар лейбористий ядерни йоаца позици йохае гIерташ. Мехка суверенитета гIожагIча тайпара тIакхувдаш а даь гIулакхаш чакх ца даларо тешал ду арахьарча политике шийй лоIаме никъ дIабахьа Нови Зеландичо чIоагIо яь хилара.

Парламенте кхаджи тассаро а иштта хьаьхенхар лейбористий антиядерни платформа кхо шу хьалха санна актуальнии шийй гIулакх деши хилар. Цу кIийлен тIа дукхача политически обозревателаша хIанзе а дог доах хургдолча хоржамашка дувцилге йоацаш кхычарел дикагIа лерхIаш хиларах лейбористий ка яргхиларга.

Бакъда, лейбористски политика ерригa аспекташ яц кхадж тоссача бахача нахах дукхагIбараша цхьатарра раьза хинна тIаэцаш. Цул совгIа, лейбористий наькъа экономически сферера цхьайола оагIонаш мехка чIоагIа къувсаш ювц. Уж IатткъаргIа хоржамий кампанена. Iаьдала керте оттача лейбористаша «экономика дерегуляци» ю. ХIаьта хIанз Нови Зеланде рынок цIаккха ца хиннача тайпара юкъарчал доацаш чIоагIа Iаткъ экономикана. Мехка иъаман рузкъа юхадекъаш да доккхача капитала ма деззара. Къахьегаш йола Нови Зеланди, цун профсоюзаш къахьегамхой бахара боарам, цар демократически бокъонаш лорара тIехь чIоагIа къовсам лоаттабе безача эттай. Цу даькъе мехкара хьал кIезига эргаш да консерватораш болча хана хинначул.

«Цхьатарра хьийгача къих доагIар цхьатарра далара» инициативагIа дукха ха йоацаш Вашингтоне хиннача къаман конференце дийцачогIа хоржамашта хьалхарча кампане эггара ирагIдолчарех дош а хинна дIаотта мег къахьегача кхалнаьха хьал.

1973 шера денз мехка долаш да маIача нахан кхалнахан цхьатарра алапи даларах дола закон. Бакъда цу хана денз производствера кхалнаьха хьал кIезига хувцаденнад. Вашингтонски конференце дукха дийцар цар нийсхо ца хилараxи дискриминацехи. Масала, кхалнаьха балха алапи юккъера лаьрхIача маIача наьха долчул 22 процент кIезигагIа да. Цхьайолча отраслешка 58 процентага кхоачаш кIезигагIа а да. Е гой иштта йола даннеш. Эггара кIезигагIа алапи доагIача маIача нахал шозза а кхы дукхагIа а кхалнах ба, хIаьта дукхагIа доход хулача иттаза а кхы тIех а кIезигагIа ба. Нови Зеланде бахача болх беча нахах 34 процент гаргга бараш кхалнах ма бий.

Татьяна СКАЛКИНА.
(АПН).

ПОРТУГАЛИ. Лиссабоне книжкай ярмарка хилар, цига мехка еррнгача издательстваша шоай продукци дIагьеккхар. Хьожарий чIоагIа теркам тIаззар Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара хетаьча «Аванте!» яхача Португальски компарте издательства стенда.

СУРТА ТIА: ткъо совгIа шу диктатора Салазара набахтенашка даьккха, хIаьта тахан парте хьинаречa мугIаре вола, легендарни португальски коммунист поэт Франсишку Мигел Дуарте.

Г. ПЕТРОВА сурт.

Эрдэнэт—дунен хьалхарча иттнеца

Ширача замалашкара денз Монголе тIехьено тIехьенна ювцаш хьайоагIа Эрдэнэт яхача лоам тIара ганзаш хьан лохаргья, шийн халкъа праз хьан дахьаргда яха легенда. Бакъда бIаьшерена тIехьа бIаьшу доалаш ха дIаяхар, цIи хезача лоам тIара ганзаш яхьаргйола, тIехбоккха низ бола турпал гучавалацар. ТкъоалагIа бIаьшере аханел тIехьяьлча, Халкъа революци котъяьлча мара сийрда даланзар вахар, хьахиланзар лоаттабеча къовсаме цхьа уйла йолча вежарашца лоаман ченашкара рузкъа гучадоаккхалургдола, цунца цхьана тамаше турпалаш бергбола монгольски халкъа къонгийи мехкарийи керда тIехье.

ХIаьта хIанзарча доттагIала города Эрдэнэта, цун дог долча «Эрдэнэт» яхача комбината истори дIадоладелар геологий хьалхарча палаташкара. Лоаман рузкъа карадерзадеш хьадда холуш йола лераш йитар 1962—1972 шерашка эггара хьалхарча тохкамхоша — монголашеи советски геологашеи. Цар цхьана сийленца чакхдаьхар Эрдэнэт яхача лоаман рузкъа карадерзадара поисково-разведывательни балхаш.

1973 шера 22 ноябрь. Цу дийнахьа монголо - советски доттагIалон цхьана деча гIулакхашен хьайийллар кхы цхьаькха а Монголе экономика керда дакъа долча горно-геологически промышленноста истори керда, къаьгга йола оагIув. Вешта аьлча, Улан-Баторе кулгаш яздир «Эрдэнэт» яха монголо-советски цхьана йола горно-обогатительни комбинат йилларах йолча паччахьалкхенашта юкъерча соглашенена. ШоллагIча шера СССР иттанел совгIа йолча йоккхийча институташа проекташ оттайир из ударни комбинати хIанзара город Эрдэнэти хьалъяра. Советски Союза 180 городера 462 предприяти «Эрдэнэта» заказагIа, «Монголи» яхаш яздаь а долаш оборудовани, машинаш, механизмаш хьае йолаелар.

Эрдэнэт яха цIи географически карта тIа ялалехьа ревсомольскии комсомольски путевкаш тIа язъяь хилар. Эрдэнэте бахар шоай лоIаме шин мехкара, Москвера, Ленинградера, Иркутскера, Улан - Баторера, Дарханера — СССР союзни республикай, Монголе 18 аймака 60 совгIа йолча городера итташ эзараш бола кагий нах. Цар советски Гусиноозерскера электропередача высоковольтни линии йиллар, Монголе эггара къонача городера — Дарханера 180 километр хула автомобильни магистраль, 168 километр хула машинникъ биллар, Байкал Iам чу доагIача дукха хий долча Селенгера 64 километр хий дуллаш турбаш ехкар, «Эрдэнэт» яхача комбината керттера корпус хьалйир.

Цу тайпара цхьан ханна хьахилар керда никъ, керда комбинат, керда город. Укхаза хьахилар керда интернациональни коллектив — монгольскии советскии халкъашта юкъерча доттагIален цхьана къахьегарен символ. Эрдэнэте даь монгольскии советскии бераш цхьан ясле, берий беша ух, «Массаза а хилба малх» яха илли цхьана доаккх, хIаьта цар даьшеи нанoшеи автомашиний кузовашка эггара хьалха хиннача фестивала концерте дакъа лаьцар. ХIанз Эрдэнэте баха нах 50 эзарнел дукхагIа ба, эггара хьалха цига даьча бера 10 шу дизад.

— Юххьанца денз комплексагIа сиха хьалйир город. Лоацача хана хьадаьча дергиге а тахан хьахьокх доттагIало дог айдаьча кагирхошта долла хIама дулургхилар, — яхаш дийцар тхона къамаьл деш «Эрдэнэт» яхача комбината генеральни директора хьалхарча заместитела, МНРП ЦК члений кандидата Д. Лхагвасурэна. — Ма дарра аьлча, монгольскии советскии гIишлонхоша 600 миллион сомал дукхагIа мах бола балхаш дир, Эрдэнгэтэ, хьалйир предприятей 600 совгIа объект, культурнии бытовойи гIулакхаш дара центраш. Советски специалисташа новкъостал дир лоацача хана къаман кадраш кийчъяра. ХIанз комбинатерча болхлоех 70 процент монголаш ба. Уж берригаш а хьайбаш леладеш хиннача наьха бераш да.

Новкъоста Лхагвасурэна доккхал а деш дийцар хьалха караванни наькъа така мара ца хиннача, хьайбай Iулаш дажаш хиннача моттиге цIаста - молибдена руда доаккха а из цIенду а дунен тIа йоккхагIчарех йола комбинат хьалъярах.

«Эрдэнэт» яха комбинат дунен тIа эггара йоккхагIйолча 10 цIаста - молибденови комбинатах цаI я. Хьалха наькъа такагIа уст бежача вордаца дахча кхихьача монголо тахан хьаккхашта 40 тонн мукъ кхухьача «БелАЗ-аца» «Эрдэнэта» комбината конвейер тIа руда кхухь.

Эггара хьалхара монгольски космонавт Ж. Гуррагча заочно Эрдэнэт хьалъеча къахьегаш ва. Из сийлен член лоархIаш дIаязваь ва хадданза цун балха норма кхоачашъеча цхьан интернациональни бригаде. Монгольски космонавта доагIа 20 эзар тугрик алапи МНР берий фонде дIадохьийт.

Советскии монгольскии гIишлонхой цаI бола боккха дезал «Медьмолибденстрой» яха цIи лелаеш ба. Эггара хьалха монгольски лаьтта йоккха горно - обогатительни комбинатен город Эрдэнэтен лард еллача «Медьмолибденстройс» тахан хьалъю Эрдэнэт шеръяра йола гIо дара комплекс — керда предприятеш, Багануре, Хутуле, Борундуре, Буран-Хане нах чубаха цIенош.

Мишта хургья хIаьта укх гаргарча хана, къаьстта аьлча 1990 шера Эрдэнэт? Цу хаттара дола жоп эца правительства ЦIагIа ваха везац. Из хезар тхона «БелАЗа» шофер волча зIамсагагара. Из зIамсаг халкъа Iаьдала полномочни викал, парламента викал ва.

— Гаьнаша къайлаьккха эггара хозагIйола город хургья Эрдэнэтах, — йоах цо.— ХIанз йолаш йола йиъ микрорайон кхы а шерлургья, хьалдергда 9—12 вIаштIара даь цIенош, 2000 шерга кхаччалца город дегIайоалаяра планагIа цига дукха хьалъергья керда промышленни предприятеш, культурни центраш. Уж хургья керда электростанци, дахчах хIамаш ю комбинат, яйгача бетона завод, бIегIинги кога гIирси бу предприяти. Тха Эрдэнэте иштта хьаелла лерхI керда дешара заведенеш — политически института филиал, профессионально-технически училище. Хьаьший безаме тIаэцаш хургья кагирхой Дворецаш, бракосочетанеи кхыйолеи культурни центраш. Цу деррига хIаман уйла йнча города кхоане геттара хоза йолаш дагаотт. Цу дерригнеца цхьана къаьстта белгалдаькха безам ба мел дукха шераш дIадахарах, цун бахархой мел боккха хиларах, тха город хьалха а санна къонабарий город, доттагIала город хургья.

Из дийцар «БелАЗ-а» водитела МНР Сийлахь - йоккхача Халкъа хурала депутата Д. Загда. Цу башха-дикача къамаьло тешал ду дунен тIа эггара йоккхагIчарех цаI йолча предприяте къахьегамхой шоай города, шоай мехка сийрда кхоане хургхиларах...

Ушухбаярын ТОГО,
монгольски журналист.
(АПН).

Чиле соцаш яц прогрессивнии патриотическии наха духьала еш йола террор а репрессеш а. Бехк боацаш нах лувцалга, чухьежалга, боабелга — иштта да Пиночета фашистски хунта доал деча укх 14 шера цу мехка вахара сурт. Бакъда, Чиле халкъ ка луш дац. Берригача мехка хулаш я хунтас деча дола духьалара дуккха нах юкъе бола манифестацеш. Антифашистски боламе боккха лоархIам ба маIача нахаца дIа а айтта кортамукъален демократии бахьан къовсам лоаттабеча чилийски кхалнаьха.

СУРТА ТIА: Сантьягора чилийски кхалнаьха демонстраци.

ТАСС фотохроника.

Болх беш я кооператив

Районе бахача наха деш дола бытовой гIулакхаш шердара, цунна гражданаш дукхагIа юкъеозара, цар инициатива дегIайоалаяра дукха ха йоаццаш Гудермесски медицински инструменташ еча заводе вIашагIъеллай «Универсал» яха кооператив. Цун инициативни группана юкъебахар пенсионераш Эльгиреев Адани, Дубинин Алексей, Юсупов Султан, Дакаев Шуди; инженераши болхлойи: А. Эсендиров, Б. Баширов, Р. Башхаджиев. Гудермесски горисполкома решенегIа кооператива бокъо еннай ший болх дIаболабе, чIоагIъяй цун устав.

ХIанз кооперативе болх беш ва барайтта саг. Царна юкъе ва ялх пенсионер, хьалхагIа балха хиннавоаца пхи саг, болх беш кооперативе къахьег кхы а ворхIне.

Кооперативо бахача наха деш дола бытовой гIулакхаш тайп-тайпара да: цIеношта облицовкаца лаьрхIа декоративни плиташ хьаяр, дачни цIенолгаши гаражаши хьалъяр, металлоконструкцеш, коа наIараши карташи хьаяр, сантехнически балхаш дар, иштта дIахо а.

Хьалхара итогаш йича гучадаьлар 11 июне денз 30 июнага кхаччалца «Универсало» 2,8 эзар сома маьха бахача наха гIулакхаш даьлга. Эггара хьалхарчаца кхоачашдир завода болхлой хьашташ. Кооператива кхоачашъяьча 17 заявках кхойтта завода болхлой яраш яр. Масала, ЖуковгIари, БарановскегIари дезалашта хьалдир дачни цIенолгаш, тоайир бухгалтера Безродновой квартира, сантехнически ремонт йир болхлой Т. Чечета, В. Каренина, Б. Харченкона цIеношка, транспортни гIулакхаш дир СердоковгIари ЩербинингIари дезалашта, иштта кхыдараш а.

Заводо кооперативана дIаелар Новогрозненски филиала коа пайда а ца беш лаьттача склада помещении кхоален, арендагIа пайда эца бокъо елар ший автомашинахи технологически оборудованехи. Кооператива заказагIа завода хIанз кийчъеш латт дачни цIеноши гаражаши еш кирпишка когаметта дIаяхийта мегаргйолча, производства отходах конструктивни материалаш хьаяра эшаш йола оснастка. Гудермесски горисполкома ца цхьана къоастадеш да кооператива служебни помещенеш бедгалъяра дош. Банке хьайийллай кооператива расчетни счет, заявкаш яьй печати штампаши хьае, аьнна. «Универсала» ба ший бухгалтери машинистка — делопроизводители. ДоговорагIа болх берашта оттаю гIулакх дара бетта йола план. Производстве йоацача персонала Iуйрийна 7 сахьат даьлча денз сайрийна 17 сахьат даллалца бу болх, хIаьта производственни персонала балха ди нормированни дац. Цар къахьег заказчика аьттув болча хана. Эшаш йола материалаш хьанийю «Мединструмент» завода базови предприятега гIоллен хьунторгови складага гIоллен.

Бахача наьха хьашташ Iомадара а царна деш дола гIулакхаш кхы а шердара а «Универсало» лаьрхIад горожанашцен завода болхлошцен вIашагIкхетар чакхдаккха. Цига бийхаб пенсионераш, студенташ, дешархой, инженераши болхлойи, цIеннoаной. Иштта, горсобесаца цхьана кооперативо лерхI цхьаь бахача пенсионерашта деш дола гIулакхаш шерде, царна хьабе аьттув хургбола болх тела. Август бутт хьатIакхоачаш кооперативе болх беш хургба 40 саг.

А. ЭСЕНДИРОВ,
Гудермесски мединструменташ еча завода «Универсал» яхача кооператива председатель.

ХЬИНАРЕ ПОЧТАЛЬОН

Дукха ха яц Йокхача Ачалкхе йолча бувзама отделене Ялхароева Людмила почтальоналла болх бе ена. ГIадбаха тIанийцар из юртарча наха. Цох тамаш елга а дацар: каст-каста хувцалора почтальонаш, хIаьта корреспонденци дIа-хьа кхахьара гIулакх ледара лелар.

Цхьаболчар хIанз а йоахар: «Дукха говргъяц Людмила а, кIордадича балхара дIаяргья». Царна хетар бакъхиланзар. Денгара-денга дикагIа болх беш хьера из.

Укх деношка дIадолалу кердача шера газеташтеи журналаштеи яздалар. Цу лоархIамеча кампанена кийчо еш я Ялхароева Людмила. Шеко яц, юртарча наха дика дIахьорга из гIулакх, хIана аьлча корреспонденци шоай ханнахьа цIенах кхетаргйолга хов царна.

Беррига нах дег тIара баркал яхаш ба хьинар долча болхлочоа.

Л. ЧАПАНОВА.

Мехка бIаьш эзараш болча студенташа хIара шера хьинаре дIахьу шоай къахьегама семестр. Уж СибарегIара гIишлош хьалъеча, Нечерноземье кхашка хьувкъам чуэцача, тикашка продавецашта меттел болх беча бIаргаго йиш я. Дукхача студенташа ахкан замалахьа гаьнна дIа-са ухача поездашта проводникаш болаш болх бу. Цу юкъа дукхагIа хулача пассажирашта гIулакх деш болча машиннаькъахошта ма хулла новкъостал а деш.

СУРТА ТIА: Волгоградски инженерно - гIишлон института студентех йола проводникий бригада. Из Волгоград—Москва маршрутагIа лелача поездашта гIулакх деш я.

В. БУДАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

РЕСПУБЛИКА ЭКРАНАШ ТIА

«ОСКАР»

Дукха шераш дIадахад вай мехка экранаш тIа французски актера Лун де Фюнеса дакъа лоаца фильмаш гойта. Воккха актер вайна вовз из Iалальмате йоккха комедийни говзал йолаш хиларах тарра.

ДIадолалу фильма хьалхара кадраш, безаме, аркъал ухаш бела болалу нах. Иштта хул Фюнесацара хIара вIашагIкхетар. Дицдала йиш йоацаш дег чу дийшад вайна цо дакъа лоаца кинокартинаш: «Фантомас», «Разиня», «Йоккха прогулка», «Саг — оркестр», кхыдараш.

Тайп-тайпарча фильмашка оамал цаI йола саг а хинна дIаэттав Фюнес. Цецвоаккхаш я цун энерги, реакци. Даим сатем боацаш, мимика хувцаш, коачвенна хьувш гу вайна из экрана тIа. Цо хьа мел дечо теркам тIаоз, вела, вела, вела безам хулийт.

Укх бетта юха а вIашагIкхетаргда вай воккхача актераца. Цо дакъа лоаца «Оскар» яха фильм гойта доладергда «Юбилейный» яхача кинотеатре. Картина сюжет... Тамашийна, а кхераме а, хIамаш хул вIаьхий вале а, доккхача хьакъала да воацача французски промышленника Бертран Барнье цIагIа. Уж дувзаденна да цIенда ший йоI дикача моттиге маьре яхийта а дайна дIадаьнна жIовхьараш хьалаха а гIертарца. Иштта ба фильма лоацца чулоацам.

«Оскара» режиссер — Эдуард Молинаро. Ролаш ловзаю: Лун де Фюнеса, Сильвия Сорела, кхычар.

«САБАРДЕ IА, ПХЬАГАЛ!»

ЗIамагIболча зрителашка хаттар лел: дезий шоана мультфильмаш? Цар цу сахьате жоп лургда шоана — деза, деза, деза! ХIаьта дувцар «Сабарде Iа, пхьагал!» яхача телесериалах дале, жоп кхы а сихагIа лургда. Малав вайх цунга массайттаза ца хьожаш, цох лаьца дIа-хьа ца дувцаш, бегаш ца беш?

Дага а хиннадий-хьогI сценариста А. Курляндскенен режиссера В. Котеночкенен шоай болх берашта, бокхкагIчарна иштта безалургба аьнна? Тамаш я-кх!

Дукхьа шераш дIадахад Борз хIанз-хIанз Пхьагала тIакхувргья яхаш вай дола. Массаза вIашагIкхийттад уж шиъ экрана тIа. Из хул стадиона тIа, музее, форда кема тIа, кхычахьа — хьагучох цхьакиха бустам болаш яц авторий фантази. Массахаьа цхьатарра дел вай, гIадъух Пхьагал Берза бага ца йоаш юсаньдаь.

ДIаIемад вай цу фильмага, из экрана тIа юха а гойтарга хьеж. Тамаш а яц, ха-зама дIаяхарах къалац сага дог, даим къона латт из.

Укх бетта «Юбилейный» яхача кинотеатре «Сабарде Iа, пхьагал!» яхача телесериала ерригача выпускашка хьажа аьттув хургба шун. Дувла тхо долча!

Л. АМИРХАНОВА,
«Юбилейный» яхача кинотеатра методист.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТДИ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 6.00 «УнахцIено» яха клуб. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. «КIай ладья» яха шахматни клуб. 16.00. ДIалокх духови оркестро. 16.00. Берашта лаьрхIа массови ловзараш, викторинаш, конкурсаш. 20.00. Документально-хроникальни фильмаш хьокхар.

1-ча Мая цIерагIа беш. 8.00. Городской книжкаш дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-хьа хувцар. Книжни лотерея.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. Машиннаькъахочун Ди дездеш наха сакъердар. 12.00. Спортивни яхьаш. 16.00. Грозный станце болхлоша колективни салаIара ди. 19.00. Концертно - халхара сайре.

Химикий ДК. 10.00. «Нийсархо» яха кIиранден клуб. ЗIамигача бургацен скакалкаи чемпионат. 17.00. «Наьха унахцIено — из мохк бIаьхий хилар» яха лора беседа.

Просвещене болхлой цIа. 10.00. «Шера ба хьо, са хьамсара мохк» яха радиоконцерт. 18.00. Вокальни музыка сайре.

«Красный молот» завода ДК. 17.00. Iалам дезарий клуб. 17.30. «Алкоголизми дезали» яха беседа.

Пролетбата цIерагIа ДК. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 11.00. «Чебурашка новкъостий» яха киноклуб. 12.00. Игротека. 13.00. Къонабарий цIей. 15.00. Спортивни ловзараш. 18.00. «Быт мудрым без бога» яха беседа.

«Оргтехника» объединене ДК. 10.00. «Малх» яха ловзара клуб. 10.00. «Росинка» яха берий кинотеатр. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

М. Горьке цIерагIа клуб. 10.00. «Огонек» яха игротека. 10.30. «Сийг» яха берий кинотеатр. 16.00. КИМ цIерагIча клуба вокально-инструментальни ансамбла концерт. 17.00. «Планета пульс» яха кинолекторий.

КИМ цIерагIа клуб. 10.00. Спортивни яхьаш.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 10.00. «Малх» яха берий клуб. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

КИРАНДИ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. Машиннаькъахочун Ди дездеш массане сакъердар. 6.00. «УнахцIено» яха клуб. 9.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. «КIай ладья» яха шахматни клуб. 15.00. ДIалокх духови оркестро. 16.00. Берашта лаьрхIа массови ловзараш, викторинаш, конкурсаш. 17.00. Города кагирхой тIемахошта — интернационалистаца вIашагIкхетар. 18.00. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара хетадаь Гудермесский Шелковски раЙонний художественни самодеятельноста коллективни концерт. 20.00. Документально - хроникальни фильмаш хьокхар.

1-ча Мая цIерагIа беш. 8.00. Городской книжкаш дезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-хьа хувцар. Книжни лотерея.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 18.00. Духови музыка сайре. «Городской беша дIалокх духови оркестра». 19.30. «Ткъаьиттара баьннарашта» яха салаIара сайре. 20.00. «Еррнга музаш тхо долча хьоашалгIа йоагIаргья», яха кинолекторий.

Н. К. Крупскайй цIерагIа ДК. 10.00. Болх беш я ярмарка. Машиннаькъа ОРСА ший промышленни товараш дохк. 12.00. гор. Орджоникидзе вагонни депо а вагонно - ремонтни завода а болхлой коллективни салаIара ди. 14.00. «Массаза машар хилба!» яха асфальта тIа сурташ дахкара конкурс. 15.00. «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. «Тахан — машиннаькъахочун Ди» яха беседа. Машиннаькъахой музее гIолла экскурси. 19.00. Концертно - халхара сайре.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 12.00. Игротека. 13.00. «Мультик» яха клуб.

Химикий ДК. 10.00. «Нийсархо» яха кIиранден клуб. «Город — турпал Минск» яха беседа. 17.30. «Вахара дега гIозалах вай иллеш доах» яха радиоконцерт. 18.00. Машиннаькъахочун Ден хетадаь тематически кинохьокхар.

Просвещене болхлой ЦIа. «Дезача деной календарь» яха тематически оагIув.

«Красный молот» завода ДК. 13.00. «Космонавт» яха берий кинотеатр. 14.30. «Майра, кадай, хьинар дараш» яха игротека. 17.30. «Тхон Октябри» яха кинофестиваль.

Пролетбата цIерагIа ДК. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. «Теремок» яха берий кинотеатр. 18.00. Вокально - инструментальни ансамбла концерт. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Оргтехника» объединене ДК. 15.00. «Сакъердаме старташ». 17.00. Никъберий клуб. 19.00. Музыка езарий сайре.

М. Горьке цIерагIа клуб. 20.30. Кагирхой салаIара сайре.

КИМ цIерагIа клуб. 10.00. «Планета экхийтаргъяц вай!» яха сурташ дахкара берий конкурс.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 10.00. «Кулга говзал йола нешаш» яха клуб. 16.00. «КIай ладья» яха клуб. 17.00. «Ца малара вахара хьисапа тIехьа» яха клуб.

«Локомотив» яха стадион. 18.00. Футболах НГIАССР Кубок яккхара яхьаш. «Локомотив» — «Вайнах».

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ЭЦАРХОЙ ТЕРКАМГА!

Дувла тха № 54 йолча «Кога гIирс» яхача тика тIа (Дзержински цIерагIа ул., 10). Цун болхлоша шуга бохкаргба юкъера лаьрхIача 60 процент маьхаш лохдаь бола даймехка хьабаь кога гIирс.

Тхо хьеж шуга тхоай тика тIа!

«Промтовары» объединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно-ашарий передача.
8.35 — ДIалокх тульски пандарчий триос.
8.55 — Болалуча спортсменашта чемпионий хьехамаш.
9.30 — «Зиги морхи». Мультфильм.
10.20 — «Вахар халхарца». РСФСР халкъа артист Никита Долгушин.
11.10 — «Экологически дневник».
11.40 — «Гаьнарен уллуврен илли».
12.40 — «Массанена а хIаранена а».
12.55 — ДIалокх Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Е. Крушевскес (фортепьяно).
13.15 — К. Ваншенкин. «Ше лахар».
14.00 — «ДоттагIIа». Телевизионни журнал.
14.30, 19.10, 22.40 — «Кердадараш».
14.50 — Сийлахьча Октябра юбилейга. Историн довргдоаца мугIараш. «Бокиха дезал». Художественни фильм.
16.35 — «БаьцовгIай дуне».
17.35 — «СелаIад». Бирма классически халкъеи халхараш.
18.10 — Р. Паулса вокальни цикл.
18.35 — Мультфильмаш.
19.15 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа фильм — «Влюбленный Менестрель». 4-гIа фильм. — «Королевский шут».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Шоаттден сайрийна». Киноконцерт.
22.45 — «Оперетта, оперетта».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Iилмеи техникеи». Киножурнал.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Iуйрийнара почта». Ашарий передача.
9.30 — «Эрсий классика ди». Иван Сергеевич Тургенев. «Голоса в Спасском». Вахарен творчествам оагIонаш.
10.15 — «Вай беш».
10.45 — «Бозбуанчаш». Фильм-концерт.
11.10 — «Берд». Субтитрашца художественни фильм.
13.25 — ДIалокх Туркменски ССР халкъа артистка Р. Тураевас.
13.45 — Мультфильмаш: «Приключения запятой и точки», «Сверчок и скрипка», «Сверчок и машина».
14.10 — И. С. Тургенев. «Степной король Лир». Телевизионни спектакль.
15.45 — «Ах бийса ялалехьен яьлчеи». Информационно-ашарий передача.
17.25 — «Нохч-ГIалгIайчен кIира».
17.35 — Кхоана — железнодорожника Ди.
17.45 — Железнодорожний транспорта болхлошта лаьрхIа концерт.
18.10 — Реклама.
18.15 — «Гаьнара Малхбузе». Киножурнал.
18.25 — «Саг. Лаьтта. Вселенни».
18.55 — «Чешски филармони — кагирхошта».
19.40 — «И. С. Тургенев. Стихотворенеш прозаца. «Даьхен хьамсара цIераш» яхача циклацара Iилма-довзийтара фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Квартет ква-ква». Мультфильм.
20.15 — «УнахцIено».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Хьалхара безам». И. С. Тургенева из цIи йолча повеста мотивех телевизионни художественни фильм.
22.55 — «Унгенская керамика». Телевизионни документальни фильм.
23.10 — «Кердадараш».

2 АВГУСТ
МАШИННАЬКЪАХОЧУН ДИ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут» Iуйрийнара информационно-ашарий передача.
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гIулакх ду Советски Союза!».
11.00 — «Iуйрийнара почта». Ашарий передача.
11.30 — Киноафиша.
12.15 — «Ералаш». Берий сакъердаме журнал.
12.30 — «Ашарий киоск».
13.00 — «Юртара сахьат».
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — «Свердловски оперни хьех».
15.30 — «Кердадараш».
15.35 — «Вологда Марин Ульяновой». «Уж хьалхара хиннаб» яхача циклацара документальни фильм.
15.55 — «Новкъост илли» яха Ерригсоюзни телевизионни конкурс. Минскера передача.
16.45 — «Призвание». Телевизионни журнал.
17.15 — «Бегашта а бокъонца а». Сатирически передача.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Мультфильм.
19.15 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильма премьера. 5-гIа фильм — «Хьун да». 6-гIа фильм — «Дайина моастагI».
21.00 — «Ха».
21.40 — «ТелетIий Москва — Гавана».
23.10 — Футбольни обозрени.
23.55 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Зарядка е дIаотта-».
8.20 — «Хьалхара безам». Телевизионни художественни фильм.
9.35 — Железнодорожника Денга. «Из беза, беза мухь». Телевизионни документальни фильма премьера.
10.05 — Одесски студе телевидене программа.
11.00 — «Эрсий къамаьл».
11.30 — Мехка къамий театрий фестиваль. «Тундрера нах». П. Ойунские цIерагIча Якутски драматически театра спектакла премьера.
14.05 — «Ленинградски акварелаш». А. Больский юкъе а волаш фильм-концерт.
14.35 — «Министр хила безам ба». Художественни фильм.
16.05 — «Дунеи кагирхойн».
16.40 — «Бов». Мультфильма премьера.
16.50 — «СелаIад» яха халкъа кхоллама телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. Бирма классически халкъеи халхараш.
17.25 — Спидвей. Европа чемпионат. Польшера передача.
17.45 — Дунен музыкальни культура ганзера. Д. Д. Шостакович.
18.45 — «Гушдар — теша хала дар».
19.45 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Сенна бехке ва сурта тIара кIаьнк». Мультфильм.
20.00 — Футбол. СССР кубок. Финала 1/8 «Шахтер» — «Спартак». 2-гIа тайм. Донецкера
21.00 — «Ха».
21.40 — «Ах водевиль, водевиль...». Телевизионни худо.
22.45 — «Кердадараш».

3 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут». Iуйрийнара информационно - ашарий программа.
8.35 — Фильм-берашта. «Хьа шийтта шу даьннача хана».
9.40 — «Футбольни обозрени».
10.25, 16.00, 17.20, 19.20 — «Кердадараш».
16.10 — «Эрсий къамаьл».
16.40 — «Моаршал да хьога, музыка».
17.25 — Документальни фильмаш: «Йоккха саги, йоккха топи», «Новкъост Виктор».
18.05 — «ЦIе маьчаш». Мультфильм.
18.15 — «ГIишлонхо». ГIишлош хьалъеча. Iилман-техническа прогресс сихъярах.
8.45, 23.00 — «Тахан дунен тIа».
9.00 — Эрсий халкъа иллеш.
9.25 — М. Горьке еррига пьесаш. «ТIехьарбараш». М. Горьке цIерагIча Союза ССР Московски Художественни академически театра фильм-спектакль.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Эргаломаш: опыти проблемаши».
21.50 — «ТIехьарбараш». Фильм - спектакла дIаходоадар.
23.15 — «Американски иллиалархо Билли Джоэл Москве».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Iуйрийнара гимнастика».
8.20 — «Илли а оал халха а ювл къонал».
8.35 — «Наьна школа».
9.05 — Документальни фильм.
9.25 — г. Петровски-Забайкальскера камерни хор.
9.50 — «Ах, водевиль, водевиль...». Телевизионни художественни фильм.
10.55 — «Iилмеи вахари». Новатораши консерватораши.
11.25 — «Робин Гуд». Телевизионни художественни фильм. 3-гIа фильм, — «Влюбленный Менестрель». 4-гIа фильм — «Королевский шут».
13.10 — СССР халкъа артиста композитора В. Мухатова авторски концерт.
14.55 — «Кердадараш».
18.00 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
18.05 — «Ког баккхалехьа некдар». Iилма-довзийтара фильм.
18.15 — «Поэзе минуташ». М. Сулаев (нохчий меттала).
18.25 — Киножурнал.
18.35 — Вай долча хьоашалгIа ба Горьковски комеде театра артисташ.
19.15 — Нохч-ГIалгIайче. Информационни программа.
19.30 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
19.55 — Ереван — Армене искусства говзанчий концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Кхоанара передачай программа.
21.45 — «Магистраль». Художественни фильм.
23.15 — «Кердадараш».

РАДИО

1 АВГУСТ

7.20 — «Доакъарашта — йоакхо е» (нохчий меттала).
7.35 — 7.40 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Объявлени.
10.15 — «Обществон закони» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
10.35 — 10.50 — Музыка.
11.00 — «Къоная».
11.30 — Литературни Нохч-ГIалгIайче.
12.40 — «Сатирически микрофон» (нохчий меттала).
13.00 — 13.15 — «Бригадни подряд болх беш я» (гIалгIай меттала).
15.15 — 16.00 — «Перестройка практика: предложени, инициатива, проблемаш, решени».
18.20 — 19.00 — «Музыкальни почта».

УКВ

19.00 — «Моттигерча авторий вальсаш».
19.26 — ДIалокх Н. Усманова.

2 АВГУСТ
МАШИННАЬКЪАХОЧУН ДИ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Объявлени.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукха еза ашараш».
11.20 — 12.00 — Машиннаькъахьочун Ден хетаь музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — «Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизарга! «Лоамаш тIара сердал» (гIалгIай меттала).
16.00 — «Школьни глобус».
16.30 — 17.00 — «Къона смена» (нохчий меттала).
18.00 — «Иллеца доттагIIа долчарна». Концерт.

УКВ

19.00 — Машиннаькъахочун Ден хетадаь концерт.
19.30 — Иллеш, ашараш, халхараш.

ХОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 27—32, Грозне 29—31 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIомалхбузехьара секунде 3—8 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 27—32. Грозне 29—31 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

«Терек» аьнна цIи тиллай

Дукха ха йоацаш «Грозненский рабочий» газета редакцен Къулбаседа Кавказа машиннаькъа Грозненски отделенен республике баха нах хьийхар цхьа моллагIа яр санна йоацача конкурсе. Царга аьлар, Грозный — Москва яхача, хьатIадоагIача шера денз фирменни хургйолча поездах цIи тилла еза.

БIаьш болча наха дакъа лаьцар конкурса юкъе. Письмош тIа эггара дукхагIа «Терек», «Вайнах», «Кавказ», «Утро гор», «Башлам», «Зори Кавказа» яха цIи тилла яхаш дувцар. Цу ший тайпара даьча хаттара жоп луш хилар «Терек» яха цIи. Дукхача наха дезаш хиларах Грозный — Москва яха поезд из цIи йолаш хургья.

Газета редакце, машиннаькъа отделене баркал кхайкаду конкурса юкъе дакъа лоацаш хиннача берригнешта.

Мух баьнаб.
Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

Суда залера

Харц тешал

...Из хилар Малгобекски районе, Вознесенская яхача станице. Бус итт сахьат даьнна ха яр. Орджоникидзерча стекольни заводе къахьегаш йола Дергизова Яха ший сменагIа балха яха вахтови автобус хьаярга хьежаш латтар. Цунца дар цун зIамига шин бер а. Уж дита саг а воацаш, шийца дIадига лаьрхIадар цо. ХьатIабаьхкар кхыбола болхлой а. Царца бар Алиева, Губашева — Яхий нешаш. Беращца бегаш а беш, дагтара белаш латтар нах.

Цу ханна гучаваьлар С. Бахмадов. ВоаггIаше Яхийна тIавахар из, яппараш йир. Вокхо духьале йича чураваьлар, хIама гунахьдоацача кхалсага качвахар. Наьнаца дIаболабаь тIом, берашка баьлар. Уж латтачахьа кхерий тувса волавелар зуламхо. Цкъа а, шозза а, кхы а... Из ма де аьнна дукхьалъяьлар Яхий неш Алиева. Цунна а качвахар Бахмадов.

Цу ханна хьакхаьчар вахтови автобус. Нах тIахайшар. Цхьабакъда, паргIата дIабаха битанзар уж зуламхочо. Ах сахьат совгIа хаьккхар транспорт дIа па йолайолийташ, яппараш еш, латаш - тохаш. Из деррига а кхалнаха дукхала. Кхыдар ца хилча, тоъал шоай сменагIа тIехьабисар нах.

ШоллагIча дийнахьа милице бахар кхалнах. Юххьанцара лоткъам эцача хана шема дарра дIаднйцар цар гIулакх, гучадаькхар зуламхочун нийрча сибат. Иштта тIатеIIа бехк беш бар уж Бахмадовна следстви йодача хана а.

ХьатIакхаьчар халкъа суде дош дувца ди. Укхаза дукха хувцаделар. МоллагIа саг цец-амагIа воаккхаргволаш дар, «бакъдар мара дувпаргдац» аьнна дош а денна, Дергизоваси тешал эттача Губашеваси дийцар. Зуламхо бехкагIа кIалхарвакха гIерташ лоткъамеш хийцар цар, бакъдар ха а Бахмадовна законо ма яхха таIазар де а судана новкъарле йир. Бахмадов бехка кIалхарвалланзар, набахта чувалла дииъ шу ха техар цунна. Цул совгIа, харц тешал даьча Дергизованеи Губашеванеи духьала къаьстта уголовни гIулакх а гIоттадир. Дукха ха йоаццаш дийцар из дош а.

ХIана нийсденнад шоай сий доаде гIийрта а шоашта качвена а саг бехкагIа кIалхарваккха кхалнах оттар? Суде Дергизовас ше делар цу хаттара жоп: «Бахмадова гаргарча наха дехарах юхьанцара лоткъамаш хийцар аз». Кхы пул эргаш дацар Губашевас аьнна а.

Къайле яц, вовзаш-везаш, гаргара-кхоачара ва яхаш, харцволчун гадоахаш, ца доагIа озабезамаш деш моттигаш нийслу вайнаха юкъе. Хьаде водар, сий доацар, бIехадар — «гаргарча наха» хьаллоацаргва, ахка вохийтаргвац. КорабоагIарга «хьаькъал дола, дош отташ бола боккхий нах» а. Цу говзача «пхьарашта» хала дац Iодода хий юхадерзаде, циска муIаш ялийта, ши пIаьраска цхьана дайта. МоллагIдолча хIаманна ко догIа ховш керч цар мотт. Бакъда, цаI да шеко йоацаш. Тахан цар бехкагIа кIалхарваьккхар кхоана юха а ший «дикагIйола» оамалаш дIахьокха волалу. КIезига дац цу тайпара масалаш.

Сага ма моттала, бувцараш хьаьнала къахьегаш, даккха гIалат доацаш шоай вахара шераш дIадихьа боккхий нах ба, аьнна. Царгара хьаэц вай хьакъали цхьанна хIаманца нийсъе йиш йоаца вахара опыти, царгара Iомалу вай эздий хила, дезал кхебе, къахьега.

Вай бувцараш Iаьржадар кIайи — кIайдар Iаьржен да яхараш ба. Цар лекхача зурмана тIехьа илли ала гIертабар Дергизован Губашеван. Ираза, из де аьттув баланзар цар. Е судо а, е суда зале гулбеннараша а бакъъянзар цу тайпара позици...

М. КАРТОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

СФ00307. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2798.